

Západočeská univerzita v Plzni
Filozofická fakulta

Diplomová práce

**Nástroje a dopady švédské feministické zahraniční
politiky**

Bc. Michaela Paterová

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra politologie a mezinárodních vztahů
Studijní program Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

**Nástroje a dopady švédské feministické zahraniční
politiky**

Bc. Michaela Paterová

Vedoucí práce:

Ing. Ondřej Horký-Hlucháň, PhD.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny náležitě uvedla v seznamu zdrojů a literatury.

Plzeň, duben 2024

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala panu Ing. Ondřeji Horkému-Hlucháňovi, Ph.D., za cenné rady a pomoc v průběhu celého procesu psaní diplomové práce, stejně tak i za jeho trpělivost a ochotu při konzultacích poskytnutých při zpracování celé práce.

Úvod	6
1. Feminismus v zahraniční politice	10
1.1. Historické pozadí vzniku a rozvoje feministické zahraniční politiky ve světě	12
1.2. Vzestup feminismu v zahraniční politice a jeho globální rozšiřování	16
1.3. Postoje k feministické zahraniční politice	19
1.4. Hlavní rysy feministické zahraniční politiky	20
1.5. Metodologie	23
2. Politické kořeny švédské feministické zahraniční politiky do roku 2014	27
2.1. Raný vývoj a sociální reformy	27
2.2. 70. léta a vzestup feministických hnutí ve Švédsku	30
2.3. Feministická politika po skončení studené války	31
3. Principy švédské feministické zahraniční politiky	34
3.1. Bezpečnost	38
3.2. Lidská práva	46
3.3. Humanitární pomoc v rozvojových zemích	53
4. Dopady švédské feministické zahraniční politiky	56
4.1. Dopady v oblasti bezpečnosti	56
4.2. Dopady v oblasti lidských práv	60
4.3. Dopady v oblasti pomoci v rozvojových zemích	63
Závěr	67
Seznam použité literatury	72

Úvod

Globalizace ovlivňuje nejen ekonomiku a obchod, ale také vztahy mezi státy a celkovou podobu světové politiky. V tomto kontextu byl pozoruhodným fenoménem vzestup švédské feministické zahraniční politiky, která se stala předmětem intenzivního akademického zájmu a veřejné debaty. Tento inovativní přístup zahrnoval integraci genderových aspektů do všech oblastí zahraničního působení, čímž reprezentoval širší tendenci ke zvýšenému zapojení otázek rovnosti pohlaví do globálních procesů. Švédsko, které bylo dlouhodobě předním hlasem progresivních proměn politického smýšlení, ilustrovalo tuto změnu prováděním politiky, která explicitně kladla rovnost pohlaví mezi hlavní zájmy své mezinárodní agendy.

V této diplomové práci analyzuji švédskou feministickou zahraniční politiku, její nástroje, metody a dopady. Cílem práce je zjistit, jak Švédsko implementovalo feministické principy do svého zahraničního působení a zodpovědět konečnou výzkumnou otázku: jaké byly dopady švédské feministické zahraniční politiky ve světě. Z hlediska vývoje a historie feministického hnutí je zřejmé, že přijetí takto profilované zahraniční politiky není náhlým jevem, ale výsledkem dlouhodobých sociálních a politických změn ve švédské společnosti i ve světě (Walfridsson 2023: 1).

Důležitou součástí zkoumání švédské feministické zahraniční politiky je reflexe politických proměn, jež zásadně ovlivnily její podobu a směřování. Oficiální feministická zahraniční politika byla švédskou vládou přijata v říjnu 2014, a Švédsko se tak stalo první zemí na světě, která tak učinila. Už před tímto krokem však bylo Švédsko považováno za průkopníka v oblasti genderové politiky. Přijetí explicitně feministické zahraniční politiky bylo ve světě označeno za radikální a bezprecedentní (Walfridsson 2023: 1). Klíčovým momentem v tomto kontextu byla porážka švédských sociálních demokratů v parlamentních volbách v říjnu 2022. Po čtyřletém období vlády sociálních demokratů došlo k nástupu pravicového křídla pod vedením Ulfa Kristerssona. Tato změna vedla k ukončení oficiálního prosazování feministické zahraniční politiky, která byla v

letech 2014–2022 jedním z klíčových prvků švédské zahraniční agendy (George 2022). Pravicová vláda se, nejen kvůli válce na Ukrajině, rozhodla přeorientovat své priority na domácí politiku a více se začala věnovat vojenskému sektoru, což představuje další výraznou změnu v politickém směřování země. Švédská pravicová vláda po říjnových volbách oznámila ukončení oficiální feministické zahraniční politiky s tím, že se chce zaměřit na „švédské hodnoty a zájmy“ (Walfridsson 2022). Švédská vláda ujistila domácí i mezinárodní zainteresované strany, že odstranění termínu „feministický“ z oficiálního popisu její zahraniční politiky neovlivní její závazek k rovnosti žen a mužů. Označení zahraniční politiky jako feministické však signalizuje jinou úroveň ambicí a stanoví rovnost žen a mužů jako hlavní prioritu a perspektivu, nikoli jako jeden z mnoha globálních cílů (CFFP 2022).

V práci představím, jak se principy rovnosti pohlaví a posílení postavení žen projevují v praxi švédské zahraniční politiky, a identifikuji klíčové faktory, které vedly k jejímu formování. Zároveň se zaměřím na významné dopady, které může mít takto orientovaná zahraniční politika jak na vnitrostátní úrovni, tak v mezinárodním měřítku. Skrze multidisciplinární přístup, který spojuje mezinárodní vztahy, genderová studia, politologii a sociologii, práce poskytuje ucelený obraz o vlivu feministické zahraniční politiky na řešení globálních výzev, jako jsou nerovnosti, chudoba a konflikty.

V první kapitole diplomové práce poskytnu komplexní pohled na význam a roli feminismu v rámci mezinárodních vztahů a zahraniční politiky. Stručně představím historický vývoj a postupné uznání feministických principů v globální politice od počátků feministického hnutí až po současný vzestup a šíření feministické zahraniční politiky po celém světě. Popíšu dynamiku přijetí a odmítání feministických politik v mezinárodní společnosti a poskytnu přehled o klíčových aspektech, které charakterizují feministickou zahraniční politiku, včetně jejího zaměření na rovnost pohlaví, lidská práva a participaci žen ve veřejném životě. V kapitole také představím použitou metodologii, která spočívá v kombinaci kvalitativní a kvantitativní analýzy pro zkoumání nástrojů a dopadů švédské feministické zahraniční politiky. Cílem této kapitoly je poskytnout pevný

základ pro následující empirickou část práce, která se bude zabývat konkrétními dopady švédské feministické zahraniční politiky.

Druhá kapitola se zabývá politickými kořeny švédské feministické zahraniční politiky před rokem 2014, zkoumá její historický vývoj a klíčové milníky, které formovaly její současnou podobu. Úvodní část se věnuje ranému vývoji a sociálním reformám, jež položily základy pro integraci genderové rovnosti do švédské společnosti a politiky. Zvláštní pozornost je věnována 70. letům 20. století, tedy období, kdy ve Švédsku došlo k výraznému vzestupu feministických hnutí. Tato hnutí sehrála klíčovou roli ve zvýšení povědomí o genderových otázkách a přispěla k posílení práv žen, což mělo vliv i na zahraniční politiku země. Kapitola dále analyzuje situaci po skončení studené války, kdy se Švédsko aktivně zapojovalo do mezinárodního dialogu o právech žen a genderové rovnosti, což nakonec vyústilo ve formulaci explicitně feministické zahraniční politiky. Tato část práce odhaluje, jak historický vývoj, sociální reformy a politické změny přispěly k utváření základů pro švédskou feministickou zahraniční politiku, reflektující závazek země k prosazování rovnosti pohlaví na mezinárodní úrovni.

Ve třetí kapitole se podrobněji věnuji klíčovým principům, které definují švédskou feministickou zahraniční politiku. Zabývám se především aspektem bezpečnosti, kde se zaměřuji na vytváření inkluzivních mírových procesů, budování míru a prevenci konfliktů s důrazem na začlenění žen a zohlednění jejich specifických potřeb a perspektiv. Dále kapitola prozkoumává, jak švédská feministická zahraniční politika přistupuje k ochraně žen a dívek před fyzickým násilím a zneužíváním, a to nejen v kontextu bezpečnosti, ale také prostřednictvím posilování jejich lidských práv. Detailní rozbor lidských práv zahrnuje strategie pro politickou participaci a posílení postavení žen ve společnosti. Tato kapitola ukazuje, jak švédská feministická zahraniční politika klade rovnost pohlaví a práva žen do centra své pozornosti, a to skrze širokou škálu iniciativ od diplomacie až po rozvojovou pomoc.

Ve čtvrté, závěrečné, kapitole diplomové práce zhodnotím dopady švédské feministické zahraniční politiky s převážným důrazem na její vnější vliv.

Zanalyzuji, jak tato politika ovlivňuje mezinárodní bezpečnostní prostředí, ekonomický rozvoj, posílení lidských práv a humanitární pomoc, přičemž zvláštní pozornost věnuji jejím výsledkům v rozvojových zemích. Prostřednictvím konkrétních příkladů a studií případů kapitola ilustruje, jak švédské snahy přispěly k podpoře genderové rovnosti, zapojení žen do mírových procesů, zlepšení ekonomických příležitostí pro ženy a posílení jejich práv ve světě.

V závěrečné části této práce se zaměřím na klíčové aspekty výzkumu, které spočívají ve vyhodnocení výzkumné otázky a posouzení účinnosti švédských feministických zásad v zahraniční politice. Analyzuji, jaké nástroje, strategie a přístupy Švédsko uplatňuje při začleňování genderové rovnosti do své zahraniční politiky a jaké má toto úsilí dopady na domácí i mezinárodní úrovni. Dále se zaměřím na konkrétní výsledky, kterých bylo dosaženo v různých sektorech, a zhodnotím, co se podařilo, a co naopak zůstává výzvou.

1. Feminismus v zahraniční politice

Feminismus v zahraniční politice představuje změnu paradigmatu, který se snaží začlenit genderové hledisko do „tradičních“ oblastí mezinárodních vztahů. Tento přístup uznává důležitost zohlednění zkušeností a přínosu žen při formulování a provádění zahraniční politiky. V průběhu let se feministické hnutí v oblasti zahraniční politiky prosadilo již v několika zemích, zpochybňuje tradiční mocenské struktury a prosazuje rovnost žen a mužů jako základní princip v mezinárodních záležitostech.

Feministické teorie mezinárodních vztahů hrály klíčovou roli při formování a legitimizaci feministické zahraniční politiky, včetně přístupu Švédska. Feministické teorie mezinárodních vztahů zpochybňují tradiční paradigmatu mezinárodních vztahů, která často marginalizují genderovou problematiku a tvrdí, že tato problematika je pro pochopení globální politiky klíčová (Caprioli 2004: 253). Feministický pohled na mezinárodní vztahy poskytuje rámec pro analýzu toho, jak politiky ovlivňují muže a ženy odlišně (Scheyer – Kumskova 2019: 63). Vznik feministické zahraniční politiky je přímým výsledkem této kritické analýzy. Snaží se napravit genderovou nerovnováhu, začlenit práva žen a zajistit rovnost pohlaví v diplomatických iniciativách. Začleněním těchto principů země jako Švédsko nejenže rozšířily rozsah svých mezinárodních aktivit, ale také zvýšily účinnost svého diplomatického úsilí, což podtrhuje souvislost mezi genderovou inkluzí a udržitelným mírem a rozvojem (Best Diplomats 2023; UN 2023). Toto začlenění demonstruje praktické využití feministické teorie v mezinárodních vztazích při utváření reálných politik a podtrhuje její význam v současném mezinárodním diskurzu.

Jednou z klíčových oblastí feminismu v zahraniční politice, kterou v práci představím, je oblast bezpečnostní politiky. Historicky v bezpečnostní politice převládal mužský pohled, který zdůrazňoval vojenskou sílu a tradiční pojetí národní bezpečnosti (Scheyer – Kumskova 2019: 59). Feministická zahraniční politika tento status quo zpochybňuje tím, že rozšiřuje definici bezpečnosti tak, aby zahrnovala nejen ochranu hranic, ale také bezpečnost a blahobyt jednotlivců,

se zvláštním důrazem na ženy a děti. Tento přístup uznává, že komplexní bezpečnostní politika musí řešit problémy, jako je genderově podmíněné násilí, obchodování s lidmi a další hrozby, které se neúměrně dotýkají žen (Markham 2022).

Diskuze o ženách v bezpečnostní politice se zaměřuje na zvýšení jejich počtu a posílení postavení v tradičních bezpečnostních rolích včetně armády, obranného sektoru a v národních a mezinárodních bezpečnostních agenturách. Zároveň však existuje koncept „Ženy, mír a bezpečnost“ zakotvený v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1325, která představuje ucelený rámec věnující se specifickému zapojení žen do mírových vyjednávání, prevenci konfliktů, ochraně žen a dívek během konfliktů a jejich účasti na rekonstrukci po konfliktu. Patří ke klíčové součásti feministické zahraniční politiky.

S bezpečnostním tématem úzce souvisí koncept OSN Women, Peace and Security, který zdůrazňuje význam zapojení žen do všech aspektů úsilí o mír a bezpečnost. Tato rezoluce uznává nepřiměřený dopad ozbrojených konfliktů na ženy a uznává jejich klíčovou úlohu při předcházení konfliktům, jejich řešení a budování míru. Feministická zahraniční politika usiluje o provádění a rozšiřování zásad, o které se feministky zasadily, uvedených v rezoluci č. 1325 a prosazuje zapojení žen do rozhodovacích procesů týkajících se míru a bezpečnosti (USIP nedatováno).

Dalším důležitým aspektem feministické zahraniční politiky je podpora gender mainstreamingu, který zahrnuje začlenění genderových hledisek do všech aspektů tvorby a provádění politiky. To zahrnuje nejen uznání jedinečných výzev, kterým ženy čelí, ale také využití jejich poznatků a příspěvků ke zvýšení účinnosti zahraničních politik. Přijetím genderově inkluzivního přístupu mohou státy lépe řešit základní příčiny konfliktů, podporovat udržitelný rozvoj a inkluzivnější a spravedlivější společnosti (EIGE nedatováno a).

Feministická zahraniční politika rovněž zpochybňuje tradiční pojetí diplomacie tím, že klade důraz na spolupráci a multilateralismus. Obhájci tvrdí, že diplomatické úsilí by mělo upřednostňovat zapojení různých hlasů včetně hlasů žen, aby bylo zajištěno komplexnější a diferencovanější chápání globálních

problémů. Cílem tohoto přístupu je odklonit se od hierarchických a vylučujících praktik a podpořit partnerství, která zohledňují perspektivy a potřeby všech osob bez ohledu na pohlaví (Scheyer - Kumszkova 2019: 59).

Pro komplexní pochopení rozsahu a důležitosti feministického přístupu v rámci zahraniční politiky se stává nezbytným provést retrospektivní analýzu jeho původu a postupného vývoje.

1.1. Historické pozadí vzniku a rozvoje feministické zahraniční politiky ve světě

Feminismus v zahraniční politice se v průběhu desetiletí vyvíjel a odrážel širší vývoj feministického hnutí a jeho integraci do mezinárodních vztahů. Historicky první zmínky o feminizmu se datují do období 18. a 19. století, kdy začaly vznikat první myšlenky a hnutí směřující k uznání a prosazení práv žen (Rampton 2015). Odborníci a odbornice často uvádějí, že klíčové momenty v tomto vývoji začaly být patrné v průběhu osvícenského období, kdy se začaly formulovat myšlenky o rovnosti, svobodě a právech jednotlivců. V této éře se začaly objevovat první feministické myšlenky, kdy se některé intelektuální ženy začaly zamýšlet nad nerovnostmi mezi pohlavími a nárokovaly si právo na politickou a společenskou rovnost (Taylor 1999: 266).

Rané feministické myslitelky, jako například Mary Wollstonecraft, ve svém díle *Obhajoba práv žen* argumentovaly pro rovnost v přístupu ke vzdělání a politickým právům pro ženy. S nástupem 19. století se feministické ideje postupně rozvíjely a transformovaly v reakci na společenské a politické změny. O tomto období svědčí také hnutí za ženské hlasovací právo tzv. sufražetek, které začalo získávat na síle v několika zemích, jako například ve Spojených Státech nebo ve Velké Británii, během druhé poloviny 19. století (Library of Congress nedatováno). Toto období je klíčovým milníkem v historii feminizmu, kdy začal vznikat organizovaný odpor proti systematické diskriminaci žen.

Období po první světové válce bylo klíčovým momentem v dějinách feminizmu v mezinárodních záležitostech. Se založením Společnosti národů, předchůdkyní Organizace spojených národů, v roce 1920 vznikla platforma pro

zapojení feministických hlasů do globálního řízení. Ženy, které hrály aktivní roli v mírových hnutích během války a po ní, se ocitly v čele mezinárodních diskusí o odzbrojení a řešení konfliktů. V tomto období se objevily první společné snahy žen ovlivnit směřování poválečných politik s cílem zabránit budoucím konfliktům. Mezi těmito ženami se objevila i česká zástupkyně Bertha Von Suttner, průkopnice mírového hnutí a první žena, která obdržela Nobelovu cenu za mír, jejíž odkaz ovlivnil feministické a mírové hnutí ve světě (Sluga 2023: 2). Organizace jako Mezinárodní ženská liga za mír a svobodu (WILPF) se staly vlivnou platformou, ve které se ženy zasazovaly o odzbrojení, mezinárodní spolupráci a předcházení válkám. Významné feministické vůdkyně, jako například velmi významná představitelka Jane Addams, se aktivně účastnily těchto hnutí a prosazovaly inkluzivnější a kooperativní přístup ke globálním záležitostem. Jejich snahy vycházely z přesvědčení, že ženy by měly jako zúčastněné strany po druhé světové válce přispívat k utváření mírumilovnějšího a spravedlivějšího světového řádu.

Navzdory aktivnímu zapojení žen do mírových hnutí a jejich příspěvkům k počátečním diskusím o globálním řízení bylo jejich úsilí často marginalizováno. Formální začlenění feministických perspektiv do zahraniční politiky zůstávalo omezené, což odráželo převládající genderové normy a mocenské struktury té doby (Verginella 2020). Společnost národů byla průkopníkem v zakládání mezinárodního fóra pro diplomatický dialog a snažila se začlenit genderové aspekty do svých rozhodovacích procesů.

Feministický aktivismus v mezinárodních záležitostech v meziválečném období připravil půdu pro následný vývoj v období po druhé světové válce. Nedostatky Společnosti národů podnítily přehodnocení struktur globálního řízení, což vedlo v roce 1945 k založení Organizace spojených národů. Cílem tohoto nového mezinárodního orgánu bylo odstranit nedostatky jeho předchůdce a vytvořit inkluzivnější platformu pro spolupráci v oblasti diplomacie (National Archives nedatováno). Vytrvalost aktivistek položila v OSN základy pro budoucí snahy a přispěla k pokračujícímu boji za to, aby feministické perspektivy byly uznány a začleněny do formální zahraniční politiky v globálním měřítku.

V období po druhé světové válce došlo k výraznému rozšíření feministického diskurzu a aktivismu, což znamenalo nástup druhé vlny feminismu. Toto transformační období, které trvalo od 60. do 80. let 20. století, se vyznačovalo širším rozsahem feministických zájmů, které přesahovaly původní zaměření na právní a politická práva a zahrnovaly sociální, ekonomické a kulturní otázky. Válka ovlivnila feminismus tím, že odhalila významnou roli žen v pracovní síle, což posílilo argumenty pro rovnost a rozšířilo pole feministického zájmu. V oblasti mezinárodních vztahů tato vlna feminismu dala impuls ke zkoumání dopadů globálních politik na ženy a zpochybnila tak převládající mužskou orientaci zahraničních vztahů (Rampton 2015).

V 60. a 70. letech 20. století se rozvinulo hnutí druhé vlny feminismu, které se soustředilo na témata rovnosti a boje proti diskriminaci (Gale nedatováno). Jedním z klíčových přínosů druhé vlny feminismu pro oblast zahraniční politiky bylo uznání, že práva žen jsou neodmyslitelně spjata s širší sociální spravedlností a rovností. Ženy neměly možnost rozhodovat o svém vlastním těle, jako například kolik dětí přivedou na svět nebo zda podstoupí interupci. Nemohly podniknout právní kroky proti sexuálnímu obtěžování na pracovišti nebo se rozhodnout, zda budou mít pohlavní styk se svým manželem (Hill nedatováno). Ještě v 70. letech v USA vyžadovala banka souhlas muže k tomu, aby si žena mohla pořídit kreditní kartu. Feministky tvrdily, že podřízenost žen vyžaduje zkoumání systémových nerovností, a to jak na domácí, tak globální scéně (Human Rights Careers nedatováno). Tato perspektiva pravděpodobně položila základy pro globální pochopení toho, jak mohou mezinárodní politiky udržovat nebo zmírňovat nerovnosti mezi pohlavími.

Feministický aktivismus se v tomto období projevil také na mezinárodních fórech a v mezinárodních organizacích. Obhájkyně ženských práv se účastnily celosvětových konferencí a prosazovaly uznání rovnosti žen a mužů jako základního lidského práva. Jednou z velkých prvních konferencí věnovaných pouze ženám byla *Světová konference Dekády OSN pro ženy* v roce 1975 v Mexico City a druhá v roce 1980 v Kodani (UN nedatováno a). Impuls, který tato hnutí vyvolala, přispěl k tomu, že nakonec byly přijaty zásadní mezinárodní nástroje,

jako například *Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW)* z roku 1979, která se stala přelomovou smlouvou podporující práva žen na celém světě.

V sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století došlo v akademické sféře k zásadní změně v souvislosti s rozvojem ženských studií a začleněním genderové perspektivy do vědeckých diskusí. Tento intelektuální vývoj položil základy pro vznik feministické zahraniční politiky (Verginella 2020). Akademici a aktivistky stále častěji zpochybňovali tradiční rámce zahraniční politiky a tvrdili, že často neřeší výzvy, jimž čelí ženy na celém světě. V tomto období vznikly feministické teorie a analýzy, které se snažily demonstrovat a zpochybnit zavedené normy v oblasti mezinárodních vztahů (Ali 2023: 2).

Devadesátá léta přinesla významný milník v podobě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325, která byla přijata v roce 2000. Tato rezoluce znamenala zlom, neboť uznala nepřiměřený dopad ozbrojených konfliktů na ženy a vyzvala k jejich většímu zapojení do prevence a řešení konfliktů. Rovněž zdůraznila potřebu zohlednění genderového hlediska v mírovém a bezpečnostním úsilí a odrážela feministické principy v mezinárodní politice (Resolution 1325 (2000)).

Ve 21. století pokračuje snaha o prosazování feministických ideálů do zahraniční politiky. Aktivistky a političky se zasazují o zapojení žen do mírových jednání, řešení konfliktů a rozhodovacích procesů. Otázky jako obchodování s lidmi, sexuální násilí v konfliktních zónách a reprodukční práva se dostaly do popředí zájmu feministické zahraniční politiky, což podtrhuje mnohostrannou povahu genderových problémů v globálních záležitostech (Chesler – Hughes 2004).

Navzdory pokroku však problémy přetrvávají. Implementace feministické zahraniční politiky byla nerovnoměrná, přičemž některé země přijímaly tyto zásady s větším nadšením než jiné, například Kanada, Francie, Mexico nebo Libye (Thompson – Ahmed – Khokar 2021). Jak už bylo zmíněno, kritici tvrdí, že feministická zahraniční politika je často vnímána jako idealistická a naráží na odpor ze strany tradičních aktérů. Nicméně probíhající dialog a prosazování

genderově inkluzivní politiky v mezinárodních vztazích znamenají pokračující snahu o přetváření zahraničněpolitických rámců.

Historický vývoj feminismu v zahraniční politice odráží širší vývoj feministického hnutí. Od počátečních bojů za volební právo až po současné snahy o začlenění genderové perspektivy do mezinárodních vztahů feministky vytrvale zpochybňují tradiční normy a prosazují inkluzivnější, spravedlivější a rovnější globální řád. Vzhledem k tomu, že diskuse o feministické zahraniční politice stále nabírá na síle, její vliv na utváření budoucnosti mezinárodních vztahů zůstává dynamickým a vyvíjejícím se procesem.

1.2. Vzestup feminismu v zahraniční politice a jeho globální rozšiřování

Vzestup feminismu v zahraniční politice znamená transformační posun v dynamice globálního vládnutí, zpochybňuje tradiční normy společnosti a prosazuje genderovou rovnost jako ústřední princip mezinárodních vztahů. V posledních několika desetiletích feministické hnutí rozšířilo svůj záběr a ovlivnilo provádění zahraničních politik hned několika zemí po celém světě, čímž podnítilo globální dialog o genderu, diplomacii a světovém dění.

Nástup feminismu na poli zahraniční politiky nabral na síle po skončení studené války, přičemž druhá vlna feminismu položila základy pro kritické úvahy o dopadu mezinárodních politik na ženy. Když se v 70. a 80. letech 20. století dostala ženská studia do popředí zájmu akademických kruhů, začaly vědkyně podrobně zkoumat často mužsky orientovanou povahu zahraničních vztahů. Tato akademická práce spolu s aktivismem obhájců práv žen připravila půdu pro širší zohlednění genderových hledisek při formulování zahraniční politiky.

V 90. letech 20. století došlo k přelomovému vývoji v podobě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 a již zmíněné Agendy žen, míru a bezpečnosti. Rezoluce byla výsledkem dlouhého historického a politického procesu, jehož kořeny sahají až k přijetí Charty OSN v roce 1945, která zdůrazňovala rovná práva mužů a žen. Tato cesta zahrnovala významné milníky jako „desetiletí OSN pro ženy“ (1975–1985), vlivnou Pekingskou deklaraci a akční plán z roku 1995 a zvýšenou

koordinaci a prosazování zájmů ženských organizací spolu s členskými státy a subjekty OSN (Olsson – Gizelis nedatováno: 3). V posledních letech stály v čele zavádění feministické zahraniční politiky právě skandinávské země, zejména Švédsko. Prohlášení Švédska v roce 2014, které jako první země oficiálně přijalo takovou politiku, představovalo průlomový závazek začlenit genderovou rovnost do všech aspektů diplomacie (Government Offices of Sweden: Ministry of foreign Affairs 2018). Tento krok inspiroval další země k přehodnocení jejich diplomatických priorit a odráží rostoucí celosvětové uznání významu feministické perspektivy v zahraniční politice.

Tradiční mocenské struktury ve vládách a mezinárodních institucích se často brání začlenění feministických principů, což odráží historické vzorce mužské dominance v diplomatickém rozhodování. Tento odpor může pramenit ze zakořeněného vnímání diplomacie jako tradičně mužské domény, což vede k neochotě přistoupit k více genderovým politikám (Aggestam – Towns 2018: 9). Skepse ohledně feministických zahraničních politik v praxi se navíc může projevat obavami z jejich potenciálního dopadu na efektivitu diplomacie a národní zájmy. Někteří kritici namítají, že upřednostňování rovnosti žen a mužů by mohlo odvést pozornost a zdroje od toho, co je vnímáno jako bezprostřednější a hmatatelnější bezpečnostní nebo ekonomické problémy (Sowa 2018). Tato skepse může pramenit z nedostatečného pochopení vzájemné provázanosti mezi rovností žen a mužů a širší sociálně-politickou stabilitou, lidskými právy a udržitelným rozvojem.

Navzdory těmto výzvám byl impuls, který vyvolalo feministické hnutí, hnací silou při prosazování rovnosti žen a mužů do globální diplomatické agendy. Hnutí si získalo pozornost a podporu různých sektorů včetně občanské společnosti, akademické obce a progresivních politických vůdců. Mezinárodní závazky, jako jsou Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs) nebo Cíle udržitelného rozvoje (SDGs), přijaté všemi členskými státy OSN v roce 2015 dále upevňují kolektivní odhodlání prosazovat rovnost žen a mužů v globálním měřítku.

Cíle udržitelného rozvoje, konkrétně cíl 5, výslovně vyzývají k dosažení rovnosti žen a mužů a posílení postavení všech žen a dívek. Tento závazek odráží

uznání, že řešení genderových rozdílů je nedílnou součástí dosažení udržitelného rozvoje v různých dimenzích včetně zdraví, vzdělání, ekonomické prosperity a environmentální udržitelnosti. Zahrnutí cílů týkajících se rovnosti žen a mužů do cílů udržitelného rozvoje nejenže posiluje význam rovnosti žen a mužů, ale také poskytuje rámec pro to, aby státy mohly měřit pokrok a odpovídat za své úsilí (UN WOMEN nedatováno a).

Feministické zahraniční politiky jsou v souladu se zastřešujícími cíli SDGs a přispívají k nim. Zdůrazňují potřebu genderového mainstreamingu napříč různými oblastmi politiky, čímž zpochybňují tradiční síla, v jejichž rámci bylo diplomatické úsilí často rozděleno. Propojením genderové rovnosti s širšími rozvojovými cíli se feministické zahraniční politiky snaží ukázat, že podpora práv a blahobytu žen a marginalizovaných skupin je nejen morálním imperativem, ale také strategickou nutností pro dosažení udržitelného a inkluzivního globálního rozvoje (Reminy-Elizor *akol.* 2023).

Další země přijímají feministickou zahraniční politiku za svou i přesto, že čelí výzvám pramenícím z odporu a skepse. Kolektivní odhodlání podporované feministickým hnutím a mezinárodními závazky, jako jsou cíle udržitelného rozvoje, představuje silný impuls ke změně. Probíhající dialog kolem praktického zavádění genderově inkluzivních přístupů se týká spravedlivějšího a udržitelnějšího globálního řádu. Vzhledem k tomu, že se státy potýkají s těmito výzvami, zůstává integrace feministických principů do zahraniční politiky zatím pomalejším, ale stále klíčovým úsilím, které posouvá hranice zahraniční politiky obecně. Zatímco Švédsko pod novou vládou ustoupilo od své oficiální feministické zahraniční politiky, země jako Kanada, Francie, Mexiko, Španělsko, Lucembursko, Německo a Chile v jejím prosazování pokračují. Z těchto zemí jsou obzvláště aktivní Kanada a Francie, přičemž kanadská feministická politika mezinárodní pomoci je příkladem pokračujícího globálního směru k začlenění feministických principů do mezinárodních vztahů. Je však velmi zajímavé, že podle FFP indexu Mezinárodního centra pro výzkum žen se pět z deseti nejlépe hodnocených zemí v této prioritní oblasti nachází v Latinské Americe. Jedná se například o Mexico a Chile (Papagiotti 2023: 20).

1.3. Postoje k feministické zahraniční politice

Přijetí a odmítání feministické zahraniční politiky napříč světem odhalily složitý vztah mezi podporou a protivníky, který se značně liší v závislosti na regionu a politickém prostředí. Země jako Kanada, Francie a Mexiko, inspirované švédským modelem, přijaly feministickou zahraniční politiku a začlenily genderovou rovnost do svých zahraničněpolitických programů. Tyto vlády uznaly, že podpora práv žen a rovnosti žen a mužů má zásadní význam pro dosažení udržitelného rozvoje a míru (Walfridson 2023: 12–13). Jak již bylo zmíněno, nejen kanadská politika feministické mezinárodní pomoci, ale i francouzský závazek k rovnosti žen a mužů v rámci iniciativ zahraniční pomoci, jsou příkladem rostoucího přijetí a uplatňování zásad feministické zahraniční politiky. A co víc, jde o země, které mají na globální scéně možnosti konat, a zároveň ji pozitivně ovlivnit.

Naopak v některých případech vyvolalo přijetí feministické zahraniční politiky odpor, který často vyzýval tradiční patriarchální normy nebo politické systémy odmítající rovnost mezi ženami a muži. V některých zemích, jako například v Německu, vyvolalo zavedení feministické zahraniční politiky debaty a odpor zejména ze strany konzervativních politických aktérů, kteří se podmanili teorii labellingu a „feministky“ označují buď jako radikální, nebo jako utopické a naivní (Brechenmacher 2023). Kromě toho politické změny, které můžeme pozorovat na nedávném odklonu Švédska od explicitně feministické zahraniční politiky, zdůrazňují citlivost feministické zahraniční politiky vůči měnícím se vládním prioritám a ideologiím.

Navíc v regionech, kde rovnost žen a mužů naráží na značné společenské a kulturní odmítání, může koncept feministické zahraniční politiky narazit na značné překážky. Toto odmítání není pouze politické, ale má také kořeny ve společenské a kulturní dynamice, která se brání změnám tradičních genderových rolí (Zhukova 2023b: 16–18). V České republice se feministická zahraniční politika často setkává s tabuizací a samotný termín „*feminismus*“ běžně chybí v debatách. Změnu v tomto přístupu může prosadit aktivní občanská společnost, která by měla vyvíjet tlak na

změny v současném stavu (Zachová 2019). Navzdory těmto výzvám přispěl globální diskurz o feministické zahraniční politice ke zvýšení povědomí o významu rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen a posunul hranice tradiční zahraniční politiky tak, aby se více zabývala globálními problémy.

Ve stále se rozvíjejícím současném mezinárodním prostředí je nutné pokračovat v obhajobě, výzkumu a dialogu s cílem překonat odpor a dosáhnout širšího konsenzu o významu rovnosti žen a mužů v mezinárodních záležitostech. Prostřednictvím příkladů přijetí i odporu odhaluje globální reakce na feministickou zahraniční politiku pokračující cestu k začlenění feministických principů do úsilí o spravedlivější a rovnější svět.

1.4. Hlavní rysy feministické zahraniční politiky

Porozumění feministické zahraniční politice a jejím rysům je klíčové pro pochopení současných proměn v mezinárodních vztazích a zahraniční politice. Tento přístup mi umožňuje lépe analyzovat možnosti a výzvy feministické zahraniční politiky, které s sebou přináší. V této kapitole píšou o hlavních rysech feministické zahraniční politiky a jejich významu v kontextu globálních mezinárodních vztahů. Představím, jak feministická zahraniční politika redefinuje „tradiční přístupy“ k diplomacii, obraně a rozvojové pomoci tím, že klade důraz na rovnost pohlaví a práva žen. Dále, jak tento přístup usiluje o překonání patriarchálních struktur a podporuje integraci genderového aspektu do všech sfér zahraniční politiky. Zmiňuji konkrétní příklady, které ilustrují vliv feministické zahraniční politiky na zlepšení životních podmínek žen a na podporu rovnějšího a spravedlivějšího mezinárodního řádu.

Podle Thompson a Clement (2019: 7), je feministická zahraniční politika definována jako „*Politika státu, který definuje své interakce s jinými aktéry způsobem, který upřednostňuje rovnost žen a mužů a zakotvuje lidská práva žen a dalších tradičně marginalizovaných skupin, vyčleňuje značné zdroje na dosažení této vize a snaží se jejím prováděním narušit patriarchální a muži ovládané mocenské struktury ve všech sférách svého vlivu (pomoc, obchod, obrana a diplomacie), přičemž je informován o hlasech feministických aktivistek, skupin a*

hnutí. “. Feministická zahraniční politika je přístup, který se snaží upřednostňovat rovnost pohlaví a lidská práva ve vztazích státu s dalšími aktéry mezinárodního systému. I dnes je zahraniční politika stále ovlivněna převážně neorealistickým přístupem, který je založen na hierarchické organizaci. Horním příčkám této struktury stále dominují převážně muži a přetrvává patriarchální systém řízení politik. Scheyer a Kumskova (2019: 59) ve své práci citují Joan Acker, která řekla: „*Gender je těžko viditelný, když je přítomen pouze ten mužský*“. Představím klíčové prvky, které formují švédskou feministickou zahraniční politiku: zásadní je rovnost příležitostí pro všechny, začlenění genderového aspektu do rozhodovacích procesů, důraz na lidskou bezpečnost, mírové usmíření s odmítáním militarismu, a integrace práv v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a práv (SRHR), jež společně představují základní kameny této progresivní politiky.

Jedním z hlavních bodů, za co feministická zahraniční politika bojuje, jsou rovné příležitosti pro všechny. Mezi pohlavími existuje společensky konstruovaný mocenský vztah, patriarchát, který je spojen s nerovným rozdělením práv, privilegií, zdrojů a příležitostí. Proto důležitým cílem feminismu je zrušit každou formu nadvlády mezi pohlavími (Zilla 2022). Je zřejmé, že misogynie, patriarchát, diskriminace a vyloučení jsou hlavními příčinami konfliktů. Nová agenda pro mír zdůrazňuje potřebu odstranit mocenské struktury, které udržují tyto toxické hodnoty, jež nemají v moderním světě místo (Douglas 2023).

Dalším klíčovým prvkem je začlenění genderového aspektu do zahraničněpolitických rozhodnutí. Feministická zahraniční politika se zaměřuje na to, aby se do rozhodovacích pozic dostávalo více žen a aby se více podporovala práva a potřeby žen, zatímco ponechávají stranou četné skupiny lidí, na něž se v zahraniční politice vzhledem k její genderové povaze odkazuje jen zřídka (Scheyer – Kumskova 2019: 69–70). To vyžaduje uznání a pochopení různých zkušeností a potřeb žen a dalších marginalizovaných skupin. Tato zásada zdůrazňuje potřebu různých hlasů a perspektiv při tvorbě a provádění politik a uznává, že inkluzivní rozhodování vede ke komplexnějším a účinnějším řešením globálních problémů. Zajištěním zastoupení žen a marginalizovaných skupin v rozhodovacích procesech

se feministická zahraniční politika snaží vytvářet politiky, které lépe reagují na potřeby všech segmentů společnosti, a tím podporovat rovnost, spravedlnost a udržitelný rozvoj v globálním měřítku (UN Women 2023).

Lidská bezpečnost je dalším důležitým aspektem, kterým se feministická zahraniční politika zabývá. Jedná se o široký koncept zaměřený na zajištění bezpečnosti jednotlivců před různými hrozbami. To zahrnuje otázky ekonomických, potravinových, zdravotních, environmentálních, komunitních a politických hrozeb (Human Security Course nedatováno). V mnoha částech světa jsou tyto skupiny obyvatelstva neúměrně postiženy konflikty, násilím a nestabilitou, což může prohlubovat stávající nerovnosti a bránit přístupu k základním právům a službám (Government of the Netherlands 2022). Upřednostňováním bezpečnosti v rámci feministické zahraniční politiky mohou vlády řešit základní příčiny genderových nerovností a podporovat inkluzivnější, mírumilovnější a spravedlivější mezinárodní řád. Tento přístup zahrnuje nejen ochranu žen a dívek před fyzickým násilím, ale také zajištění jejich účasti na budování míru a rozhodovacích procesech, a tím uznání jejich role jako klíčových hybatelů změn a rozvoje (Hendricks 2023).

Důraz na mír a odklon od militarismu ve feministické zahraniční politice zdůrazňuje zásadní potřebu chránit ženy, děti a marginalizované skupiny před nepříznivými dopady konfliktů, v nichž převážně dominují mužské mocenské struktury. Civilisté často nesou hlavní tíhu násilí a nejvíce trpí v konfliktních situacích, kdy je zneužívána jejich zranitelnost a jejich utrpení se ještě znásobuje (Madzima 2013). Militarizovaný přístup k řešení konfliktů nejenže přehlíží tato zranitelná místa, ale také udržuje násilí, které tyto aktéry dále ohrožuje. Upřednostňováním budování míru a upozaděním vojenských řešení se feministická zahraniční politika zaměřuje na řešení a zmírnění přímého nebezpečí, kterému tyto skupiny čelí v konfliktech vedených muži, a zajišťuje, že jejich bezpečí, důstojnost a práva budou zachována v rámci úsilí o globální mír a bezpečnost (UN Women 2023a).

Integrace lidských práv a konceptu sexuálního a reprodukčního zdraví a práv (označováno jako SRHR neboli Sexual and Reproductive Health and Rights)

jako klíčových principů feministické zahraniční politiky odráží závazek chránit základní svobody jednotlivců, zejména žen a marginalizovaných skupin. Obhajobou těchto principů se feministická zahraniční politika zabývá kritickými oblastmi, které ovlivňují autonomii, zdraví a posílení postavení žen (ICRW 2020). Uznání SRHR a lidských práv jako neoddiskutovatelných prvků zajišťuje, že politiky a programy mezinárodní pomoci jsou navrženy tak, aby poskytovaly přístup ke komplexní zdravotní péči, podporovaly tělesnou autonomii a chránily jednotlivce před genderově podmíněným násilím a diskriminací (UN Human Rights 2023). Tento holistický přístup nejenže podporuje rovnost žen a mužů a zvyšuje kvalitu života všech, ale přispívá také k širším cílům míru, bezpečnosti a udržitelného rozvoje tím, že zajišťuje, aby práva a potřeby nejzranitelnějších osob byly v globálních agendách upřednostňovány (Damla 2020: 95).

Obtížné měření hmatatelných výsledků takové politiky na globální scéně je problém. Například právě švédská feministická zahraniční politika nesporně zvýšila prestiž genderové rovnosti a práv žen na mezinárodních fórech a globálně, vyčíslení jeho přímého dopadu na zlepšení života žen na celém světě však zůstává složité. Úspěch této politiky často závisí na spolupráci a ochotě ostatních států a mezinárodních orgánů upřednostňovat rovnost žen a mužů, která se může značně lišit.

1.5. Metodologie

V této kapitole se věnuji metodologii a operacionalizaci použité k analýze nástrojů, a následně dopadům švédské feministické zahraniční politiky. Má výzkumná strategie je založena převážně na kvalitativní analýze, kombinovat ji ale budu také s analýzou kvantitativní. Kvalitativní analýza zahrnuje rozbor klíčových oficiálních dokumentů, akademických zdrojů, jakož i analýzu sekundárních zdrojů, které hodnotí implementaci a výsledky této politiky z různých perspektiv. Kvantitativní prvky jsou čerpány z dostupných statistických údajů, které ilustrují změny v indikátorech genderové rovnosti a participace žen ve veřejném životě po celém světě. Definovat specifické indikátory a konkrétní kritéria úspěchu by bylo pravděpodobně, vzhledem k rozsahu velkého množství oblastí zájmů, velmi těžké.

V této práci budu hodnotit ambice oficiálního akčního plánu švédské feministické zahraniční politiky v jednotlivých oblastech a posoudím, zda byly zamýšlené cíle naplněny. Přitom se neomezím pouze na interní cíle stanovené švédským Ministerstvem zahraničních věcí, ale úspěšnost této politiky budu posuzovat také s ohledem na obecné principy, cíle a hodnoty feministické zahraniční politiky, aby bylo možné poskytnout komplexní pohled na její dopad a efektivitu. Tento přístup umožní komplexnější zhodnocení politiky, než pouze oficiálně deklarované akční plány. Analýzu zaměřím na hodnocení, jak švédská zahraniční politika reflektuje a naplňuje klíčové feministické principy, jako jsou rovnost pohlaví, posílení práv žen a dívek a integrace genderové perspektivy do všech oblastí mezinárodního působení. Zahrnu dosažené úspěchy, ale také analýzu potenciálních rozporů jako je například obchod se zbraněmi, které mohou feministické cíle oslabovat. Tento přístup poskytne ucelenější pohled na vliv švédské feministické zahraniční politiky v širším kontextu mezinárodních vztahů a umožní vidět oblasti, kde existuje prostor pro zlepšení a další rozvoj feministického přístupu ve švédské zahraniční politice.

Švédský plán monitorování a hodnocení feministické zahraniční politiky byl podrobný a strategický, avšak výzkumnice a výzkumníci nenašli žádný systematický mechanismus, který by prováděl kvalitní monitoring (Thompson a kol. 2021: 4). Plánem bylo využít jednání, monitorovací mechanismy a hodnotící konference k tomu, aby byla posílena práva a účast žen a dívek po celém světě. Švédská vláda také usilovala o vliv v rámci klíčových mezinárodních rámců jako je Komise pro postavení žen, Komise pro populaci a rozvoj a provádění Agendy 2030. Švédsko se zavázalo využívat tyto mechanismy ve spojení s regionálními dohodami, jako je Maputský protokol a Konsensus z Montevidea, k prosazování rovnosti žen a mužů. Kromě toho se Švédsko v rámci EU snažilo získat vliv na politické dokumenty a závěry, které měly posílit úsilí o rovnost žen a mužů, přičemž dbalo na dodržení Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů (Government Offices of Sweden: Ministry of foreign Affairs 2015: 19).

Thompson a kol. (2021: 4) ve své práci uvádí: „*A není to jen o penězích, co je těžko sledovatelné: prvních sedm let platnosti politiky jsme nenašli žádný*

zastřešující mechanismus, který by monitoroval provádění této politiky, cílů, úkolů nebo činností. Švédsko aktualizuje svůj akční plán s cíli a navazujícími činnostmi každý rok, ale chybí mu podrobné, měřitelné monitorování a vyhodnocování ani důkladné, nezávislé hodnocení, které jsme doporučili.”. Expertní skupina Expert Group for Aid Studies, založená v roce 2013, vyzvala k vypracování studií, které by vyhodnotily dopad feministické zahraniční politiky v zemích rozvojové spolupráce. Jedná se o skupinu vlády pověřenou hodnocením a analýzou směřování, řízení a provádění švédské oficiální rozvojové pomoci se zvláštním zaměřením na výsledky a účinnost (EES nedatováno). Cílem této iniciativy, která usiluje o vytvoření širších rámců pro monitorování a hodnocení, je doplnit stávající metriky v rámci jiných politických nástrojů jako je Národní akční plán pro ženy, mír a bezpečnost a strategie pro globální rovnost žen a mužů (Thompson a kol. 2021: 4). V důsledku těžce prokazatelného monitoringu ze švédské strany bude i pro tuto práci poměrně velkou výzvou zajistit kvalitní materiály k dosáhnutí cíle práce.

Ke zodpovězení výzkumné otázky využiji hodnocení principů a nástrojů a jejich dopad v oblastech bezpečnosti, lidských práv a humanitární pomoci v rozvojových zemích. Pro objektivní hodnocení nástrojů a dopadů švédské feministické zahraniční politiky se opírám o akademické zdroje, jelikož tyto poskytují, na rozdíl od politicky motivovaných materiálů, které mohou být zkreslené, nezaujatý pohled. Pro tento účel bude klíčové analyzovat, jak švédská feministická zahraniční politika zasahuje do těchto oblastí a jaký reálný dopad má na zlepšení situace žen, dívek a dalších marginalizovaných skupin. V práci zahrnuji nejen posouzení oficiálních dokumentů a strategií, ale také vyhodnocení skutečných změn na mezinárodní úrovni a jejich globální dopady. Tímto způsobem identifikuji jak pozitivní, tak negativní aspekty švédských iniciativ.

Účinnost a dopad snah na mezinárodním poli navíc vyžaduje širší hodnocení, než pouze úspěchy v rámci mezinárodních diplomatických kruhů. Skutečný úspěch při vytváření inkluzivních mírových procesů zahrnuje převedení politických závazků a mezinárodní propagace do konkrétních opatření a měřitelných výsledků v praxi. Například konkrétní výsledky iniciativ v Sýrii je

vzhledem ke složitosti konfliktu a probíhajícím mírovým jednáním obtížné kvantifikovat, cílem švédské propagace a podpory je řešit nedostatečné zastoupení žen v těchto kritických diskusích (Alfa nedatováno).

2. Politické kořeny švédské feministické zahraniční politiky do roku 2014

Tato kapitola má za úkol reflektovat klíčové momenty ve vývoji švédské společnosti a politiky, které položily základy pro vznik a rozvoj jeho feministické zahraniční politiky, jež byla oficiálně přijata v roce 2014. Poukazuje na počátek svého vývoje, který úzce souvisí s realizací welfare státu a jeho význam pro genderovou rovnost, a upozorňuje na 70. léta, která se již nesla v průkopnickém duchu aktivismu a politické mobilizace ve zvyšování povědomí o genderových otázkách. Situace po skončení studené války pak reflektuje, jak mezinárodní dynamika a nové globální výzvy ovlivnily švédskou zahraniční politiku. Toto rozdělení umožňuje porozumění, jak se vztah Švédska a feminismu budoval po dobu přibližně pěti desetiletí, než byla přijata první oficiální feministická zahraniční politika ve světě.

2.1. Raný vývoj a sociální reformy

Politické kořeny švédské feministické zahraniční politiky lze vysledovat v dlouhodobém závazku země k rovnosti pohlaví a lidským právům, které jsou hluboce zakořeněny ve švédském politickém a společenském prostředí. Tento závazek se vyvíjel v průběhu desetiletí v progresivní politice, společenských změnách a mezinárodní diplomacii a vyvrcholil formálním vyhlášením oficiální feministické zahraniční politiky v roce 2014. K pochopení těchto kořenů pomůže prozkoumání klíčového vývoje, politických ideologií a iniciativ, které formovaly přístup Švédska k feminizmu a zahraniční politice.

Cesta Švédska k feministické zahraniční politice začala modelem komplexního sociálního státu (tzv. Welfare state), jehož cílem byla podpora sociální rovnosti a ochrana práv občanů (Littmarck a kol. 2018: 2). Od 60. let 20. století Švédsko zavedlo řadu sociálních reforem, které významně posunuly rovnost žen a mužů. Sociální demokraté se poprvé dostali k moci v roce 1932 a politickou dominanci si udrželi téměř čtyři a půl desetiletí, tedy až do roku 1976. Jejich

domácí politiky položily základ pro začlenění rovnosti žen a mužů do širších oblastí politiky, včetně zahraničních záležitostí.

Rozvoj sociálního státu ve skandinávských zemích včetně Švédska byl úzce spojen s výrazným nárůstem účasti žen na trhu práce. Tímto progresivním přístupem se Švédsko odlišilo a podpořilo větší zapojení žen do pracovní i veřejné sféry (Walfridsson 2023: 6). Švédsko zavedlo různá opatření ke zvýšení účasti žen na trhu práce. Patřily mezi ně právní předpisy o rovném odměňování, snahy o prosazování žen ve vedoucích pozicích a iniciativy zaměřené na odbourávání genderové segregace na trhu práce (Svensson – Gunnarsson 2012). Vláda se rovněž snažila zajistit, aby politika zaměstnanosti byla vstřícná k rodině a podporovala rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem (Littmarck a kol. 2018: 12).

Dalším prvkem bylo rozšiřování švédského sociálního státu, který se vyznačuje univerzálním přístupem k sociálnímu zabezpečení, který upřednostňuje blahobyt a rovnost všech občanů (Svensson – Gunnarsson 2012). Cílem modelu bylo snížit ekonomickou nerovnost a poskytnout záchranou síť, která by jednotlivcům umožnila plnohodnotně se zapojit do společnosti. Tento komplexní podpůrný systém zahrnuje vzdělávání, zdravotní péči a sociální služby financované státem, které jsou určeny ve prospěch všech občanů a snižují rozdíly mezi pohlavími (Madhav Thakur a kol. 2003: 2).

Délka rodičovské dovolené ve Švédsku patří k těm štědrejším. Navíc umožňuje rodičům rozdělit si dovolenou po narození nebo adopci dítěte. Tato politika byla několikrát revidována s cílem zvýšit inkluzi a flexibilitu, podpořit oba rodiče, aby si vybírali dovolenou, a tím podpořit rovnost žen a mužů v oblasti výchovy dětí (Svensson – Gunnarsson 2012). Tato politika nejenže usnadnila návrat žen do zaměstnání, ale také zpochybnila tradiční genderové role tím, že podporovala sdílení rodičovských povinností.

Další zásadní reformou bylo rozšíření státem podporovaných služeb péče o děti. Poskytnutím cenově dostupné a přístupné péče o děti umožnilo Švédsko většímu počtu žen vstoupit do zaměstnání a zůstat v něm, pokračovat v kariéře a zároveň vychovávat rodinu (Tepe 2005: 267). Nešlo jen o ekonomickou

participaci, ale také o rovnost pohlaví, protože se zpochybnila představa, že péče o děti je výhradně ženskou povinností. Švédsko zavedlo otcovskou dovolenou v roce 1974, a stalo se tak průkopníkem politiky, jejímž cílem bylo podpořit rovnost žen a mužů a umožnit oběma rodičům podílet se na péči o děti (Duvander – Johansson 2015: 5). Tato politika znamenala významný posun směrem ke sdílené rodičovské zodpovědnosti a podpořila otce, aby se aktivně podíleli na výchově dětí v raném věku. Zpočátku tato politika umožňovala rodičům rozdělit si přidělenou rodičovskou dovolenou, ale od té doby se vyvinula tak, že zahrnuje zvláštní „otcovské měsíce“ nebo kvóty, jejichž cílem je dále motivovat otce k čerpání dovolené (Duvander – Cedstrand 2022: 263).

Důraz na vzdělávání jako nástroj k dosažení rovnosti žen a mužů nelze podceňovat. Švédsko investovalo do vzdělávacích reforem, které podporovaly rovnost žen a mužů od útlého věku, včetně genderově citlivých učebních osnov, které zpochybňovaly tradiční stereotypy (Bayne 2006: 131). Zřízení programů genderových studií na švédských univerzitách v 90. letech dále přispělo k akademickému zkoumání genderových otázek, což ovlivnilo veřejnou politiku a společenské postoje k genderové rovnosti (Silander 2023: 47).

Závazek Švédska k rovnosti žen a mužů se projevil také v jeho legislativních opatřeních. Zákony zaměřené na boj proti diskriminaci na pracovišti, ochranu žen před domácím násilím a podporu rovných příležitostí hrály zásadní roli v prosazování rovnosti žen a mužů. Diskriminace obecně nebyla nelegální až do roku 1974, přičemž se proti ní bojovalo již od konce druhé světové války (Carlson nedatováno: 85–97). Tyto právní rámce poskytly základ pro boj proti diskriminaci na základě pohlaví a podporu inkluzivnější společnosti.

Tento raný vývoj a sociální reformy nejenže posunuly rovnost žen a mužů v rámci Švédska, ale také položily ideologické a praktické základy pro feministickou zahraniční politiku země. Například podpora LGBTQ+ rodičů je ve Švédsku progresivní a silná již od počátku roku 2000. Země v roce 2003 legalizovala adopci stejnopohlavními páry a v roce 2005 jako jedna z prvních poskytla LGBTQ+ osobám právo na státem hrazené umělé oplodnění (Ilijadou a kol. 2019; Malmquist 2020). Tato podpora zajistila, že LGBTQ+ rodiče mají stejná

práva a společenskou podporu jako heterosexuální páry. Tím, že Švédsko řešilo nerovnost žen a mužů na domácí úrovni, vytvořilo silnou platformu, z níž mohlo prosazovat rovnost žen a mužů na mezinárodní scéně a začlenilo tyto zásady do své politiky v oblasti zahraničních věcí a rozvojové spolupráce.

2.2. 70. léta a vzestup feministických hnutí ve Švédsku

Vzájemné působení feministických hnutí, politických ideologií a vývoje feministické zahraniční politiky ve Švédsku svědčí o progresivním společenském a politickém vývoji země. Od 70. let 20. století feministická hnutí ve Švédsku nejenže formovala veřejný diskurz, ale měla také zásadní vliv na tvorbu politiky, což vedlo k významným legislativním a společenským změnám.

Na domácí politické scéně přinesla 70. léta zásadní reformy, které posílily práva žen včetně legalizace potratů a přijetí zákona o rovnosti žen a mužů, který zlepšil postavení žen ve společnosti. Od počátku 80. let se politická dominance střídala především mezi liberály a sociálními demokraty (Walfridsson 2023: 7). V 70. letech 20. století se Švédsko také potýkalo s nedostatkem pracovních sil v tradičně mužských odvětvích, jako je strojírenství. Ženy, zejména ženy v domácnosti, byly najednou považovány za nevyužitou pracovní sílu (Thoursie – Wadensjö 1996: 18). Byly tak zahájeny nové iniciativy včetně programů na náborů žen do „mužských profesí“ a podpora zaměstnanosti žen. Míra zaměstnanosti žen vzrostla z 60 % v roce 1970 na 69 % v roce 1975, zatímco míra zaměstnanosti mužů zaznamenala ve stejném období nárůst pouze o 1 % (SOU 2005: 66).

Feministické hnutí ve Švédsku, které nabralo na síle v 70. letech 20. století, bylo klíčové při prosazování práv žen a rovnosti pohlaví. Švédský feminismus inspirovaný globálními hnutími a vedený místními aktivistkami se zaměřoval na širokou škálu otázek, mimo jiné na ekonomickou nezávislost žen, reprodukční práva a boj proti sexuálnímu a domácímu násilí. V tomto období vznikly grassroots organizace, feministické kolektivy a ženské útulky, které hrály klíčovou roli v podpoře obětí genderově podmíněného násilí a v lobbování za politické změny (Miller 2013: 14).

Feministické ideologie byly postupně integrovány do struktury švédských politických stran. Sociálnědemokratická strana, historicky dominantní ve švédské politice, přijala rovnost žen a mužů jako základní aspekt svého závazku k sociální spravedlnosti a blahobytu (Brännström – Gunneflo 2021: 225). Podobně i ostatní strany napříč politickým spektrem uznávaly význam genderové rovnosti, i když s různou mírou důrazu a z různých ideologických perspektiv. Tato široká politická podpora feministických principů podtrhla shodu na genderové rovnosti jako nepostradatelném prvku demokratické společnosti (UNDP nedatováno). Teprve v 90. letech 20. století se rovnost žen a mužů výrazně prosadila do politické agendy (Walfridsson 2023: 7).

Rozvoj feministické vědy a zřízení programů genderových studií na švédských univerzitách přispěly k hlubšímu pochopení genderové problematiky ve společnosti a v politických kruzích. Akademici a akademičky hráli zásadní roli při analýze a kritice genderových norem a nerovností, čímž ovlivňovali veřejnou debatu i politiku. Tato akademická angažovanost poskytla kritický rámec pro pochopení strukturálních aspektů genderové nerovnosti, a dále přispěla k rozvoji politik zaměřených na řešení těchto otázek.

2.3. Feministická politika po skončení studené války

Po skončení studené války prošla globální politická scéna významnými změnami a země přehodnotily své zahraniční politiky s ohledem na nové mezinárodní výzvy a příležitosti. Pro Švédsko bylo období po skončení studené války charakteristické zvýšeným důrazem na lidská práva, mír a bezpečnost a mírným odklonem od internacionalistické politiky k europeizované (Brommesson a kol. 2022: 299). Ačkoli explicitní termín feministická zahraniční politika byl formálně přijat až v roce 2014, principy, na nichž by taková politika spočívala, byly v různých podobách rozvíjeny a uplatňovány již v období po skončení studené války (Walfridsson 2023: 39).

Vzhledem k tomu, že se Švédsko nestavělo ani na jednu stranu studené války a neřešilo několik desítek let ~~převážně~~ vojenská témata, mělo prostor věnovat se jiným odvětvím zahraniční politiky (Brännström – Gunneflo 2022:

213). V této době získala zvýšený význam jako klíčový nástroj pro mezinárodní práva žen Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), která byla přijata OSN v roce 1979. Švédsko využívalo CEDAW jako rámec pro své mezinárodní iniciativy zaměřené na podporu práv žen a jejich ochranu ve válečných a postkonfliktních situacích. Švédská síť CEDAW byla založena v roce 1998 za účelem vypracování stínových zpráv (The Swedish Women's Lobby 2015: 4). Tato konvence poskytovala legitimní základ pro diplomacii a mezinárodní právní normy, které Švédsko prosazovalo na různých mezinárodních fórech, čímž se snažilo o globální změnu v postavení a právech žen.

V 90. letech 20. století se práva žen stala ústředním prvkem švédské mezinárodní angažovanosti a začala šířit povědomí i na globální scéně. Cílem švédských iniciativ bylo řešit dopad konfliktů na ženy a děti a podporovat účast žen v mírových procesech (Walfridsson 2023: 7). Švédské strategie rozvojové spolupráce stále více zdůrazňovaly rovnost žen a mužů a posílení postavení žen. Projekty a programy Švédské agentury pro mezinárodní rozvojovou spolupráci (SIDA) byly navrženy tak, aby podporovaly práva žen, zvyšovaly přístup žen a dívek ke vzdělání a zdravotní péči a podporovaly ekonomické posílení (DCED nedatováno). Švédsko také využívalo své diplomatické platformy k prosazování rovnosti žen a mužů a práv žen. To zahrnovalo lobbování za programy zaměřené na rovnost žen a mužů v rámci Evropské unie, OSN a dalších mezinárodních fór (European Parliament 2015: 14). Švédsko se aktivně účastnilo mezinárodních platform prosazujících práva žen, jako je Komise OSN pro postavení žen, a hrálo klíčovou roli při provádění rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 o ženách, míru a bezpečnosti.

Od počátku 21. století až do roku 2014 Švédsko nadále upevňovalo svou roli globálního zastávce rovnosti žen a mužů a položilo základy pro formální vyhlášení své feministické zahraniční politiky. Toto období se vyznačovalo řadou strategických mezinárodních závazků, politických událostí a iniciativ, které zdůrazňovaly závazek Švédska začlenit genderové hledisko do svých zahraničních záležitostí (Brommesson 2018: s. 393–395). Na domácí úrovni nabraly iniciativy v oblasti rovnosti žen a mužů na dynamice, přičemž se zvýšil důraz na

zohledňování rovnosti žen a mužů ve veřejné politice a na podporu účasti žen ve všech úrovních rozhodovacích procesů (Towns 2002: 157–176).

Oficiální feministická zahraniční politika byla formalizována a prováděna na vládní úrovni, přičemž vedoucí úlohu při jejím provádění převzalo Ministerstvo zahraničních věcí (Jazierska 2022). Přijetí feministické zahraniční politiky nebylo iniciováno prostřednictvím jednoho dokumentu, ale bylo spíše vyhlášeno jako nový, zastřešující přístup k mezinárodním vztahům a rozvojovým strategiím Švédska, který sjednocuje stávající politiky a určuje budoucí diplomatické kroky a mezinárodní spolupráci (Towns a kol. 2023: 11–13). Tento politický rámec byl začleněn do všech aspektů zahraničněpolitických aktivit Švédska a řídil se zásadami prosazování rovnosti žen a mužů a posilování práv žen a dívek na celém světě.

Švédsko však po přijetí této politiky čelilo různým výzvám jak v oblasti mezinárodní diplomacie, tak na domácí půdě. Na mezinárodní úrovni vyžadovalo zavádění feministické zahraniční politiky diplomatické schopnosti pro efektivní prosazení a někdy se potýkalo s odmítáním konzervativnějšími aktéry, kteří byli vůči této inovativní politice skeptičtí. Na domácí scéně patřilo k výzvám zajištění konzistentního uplatňování feministických principů ve všech vládních resortech a udržení veřejné a politické podpory v podmínkách měnících se administrativ (CFFP 2019). Indexu měření rovnosti žen a mužů Evropské unie však ukazuje, že Švédsko ani po osmi letech oficiální feministické politiky nedosáhla v roce 2022 100% úspěšnosti. Stále však drží první příčku se svými 84 body ze sta. Oproti tomu například Česká republika se svými 57 body značně zaostává. Mezi kritéria hodnocení patří například rovnost pracovních příležitostí, finanční ohodnocení, nerovnost dosaženého vzdělání nebo rovnost moci v rozhodovacích pozicích v politické, ekonomické a sociální oblasti (EIGE 2022).

3. Principy švédské feministické zahraniční politiky

Při podrobném zkoumání principů a nástrojů švédské feministické zahraniční politiky je nezbytné uvést do kontextu komplexní přístup, který Švédsko zaujalo k začlenění feministických principů do oblasti mezinárodních vztahů a diplomacie. Tato kapitola začíná položením obecných základů, jakými způsoby Švédsko praktikuje politiku, vyznačující se závazkem k rovnosti žen a mužů jako základnímu kameni míru, bezpečnosti a udržitelného rozvoje na celém světě.

Švédská feministická zahraniční politika měla být založena na konceptu tří základních pilířů známých jako tři R: Rights (práva), Representation (zastoupení), and Resources (zdroje). Tyto principy sloužily jako ústřední vodítka švédské feministické zahraniční politiky (Government Offices of Sweden nedatováno b: 13). Závazek týkající se práv zajišťuje ochranu a podporu lidských práv žen a dívek a zasazuje se o odstranění všech forem diskriminace a násilí vůči nim. To zahrnuje důsledné úsilí o podporu mezinárodních právních rámců, které chrání práva žen, a aktivní prosazování zákonů a postupů zohledňujících rovnost žen a mužů na domácí i mezinárodní scéně (Sundström 2022).

Zastoupení, druhý pilíř, zdůrazňuje význam účasti a vlivu žen v rozhodovacích procesech na všech úrovních. Švédsko uznává, že udržitelného míru a rozvoje nelze dosáhnout bez plné a rovnoprávné účasti žen, a proto aktivně pracuje na zvýšení zastoupení žen v politické, hospodářské a sociální oblasti (Fromm 2023). To zahrnuje prosazování zapojení žen do mírových jednání, politického vedení a dalších oblastí, kde se přijímají rozhodnutí, která ovlivňují jejich životy a komunity. Švédské diplomatické mise a iniciativy mezinárodní pomoci mají za úkol upřednostňovat a usnadňovat zapojení hlasů a perspektiv žen do všech diskusí a dohod (Kvinna 2023: 6).

Třetí pilíř, zdroje, se zaměřuje na zajištění toho, aby byly zdroje přidělovány způsobem, který řeší a napravuje genderové rozdíly. Tento princip vychází z toho, že pro dosažení rovnosti žen a mužů je zásadní rovný přístup ke zdrojům a kontrola nad nimi. Švédská feministická zahraniční politika proto zdůrazňovala důležitost

začlenění genderového hlediska do rozpočtových procesů a rozvojové spolupráce, čímž se zajistí, že investice budou prováděny způsobem, z něhož budou mít přímý prospěch ženy a dívky. Zejména se jedná o oblasti jako je vzdělávání, zdravotní péče a posílení ekonomického postavení (The Kvinna till Kvinna Foundation 2023: 4). Tento přístup nejenže se snaží poskytnout zdroje ženám a dívkám, které je potřebují k úspěchu, ale také zpochybňuje a mění strukturální nerovnosti, které jim brání v přístupu k těmto zdrojům.

Jedním z konkrétních důležitých kamenů švédské feministické zahraniční politiky je diplomacie. Švédští diplomaté a diplomatky měli za úkol prosazovat rovnost žen a mužů a vyzdvihovat práva žen na globální diplomatické scéně. Tento strategický nástroj sloužil k zajištění toho, aby genderové hledisko bylo bez problémů začleněno do struktury mezinárodních diskusí, rezolucí a dohod (Aggestam a kol. 2021: 316). Švédští diplomaté a diplomatky se aktivně účastnili mezinárodních fór, jednání a mírových rozhovorů a zasazovali se o začlenění genderových hledisek do všech aspektů mezinárodního práva a tvorby politik. Svým vytrvalým úsilím se švédští diplomaté snažili ovlivňovat mezinárodní společenství a prosazovat systémové změny, které uznávají a řeší jedinečné problémy, jimž čelí ženy a dívky (Brännström – Gunneflo 2021: 210). Tato diplomatická angažovanost nespočívá pouze ve vyjadřování podpory rovnosti žen a mužů, ale také v aktivní práci na začlenění těchto zásad do mezinárodní agendy, která zajistí, že práva žen budou uznávána a chráněna ve všech koutech světa. Tím, že Švédsko ve svém diplomatickém úsilí upřednostňuje rovnost žen a mužů, využívá tak svého mezinárodního postavení k podpoře prostředí, které podporuje práva a příležitosti žen a dívek (Towns a kol. 2023: 17).

S diplomacií souvisí i navazování dvoustranných a mnohostranných partnerství, která sloužila jako klíčový aspekt švédské strategie pro zvýšení účinnosti a dosahu. Švédsko se zapojuje do spolupráce s různými globálními partnery, včetně zemí s podobnými hodnotami, mezinárodními organizacemi schopnými provádět systémové změny a sítěmi zaměřenými na feministické cíle. Toto partnerství využívá jako platformu pro získávání pomoci a sdílení zkušeností (Zhukova a kol. 2021: 205). Tento rámec spolupráce usnadňuje dynamickou

výměnu znalostí, inovativních strategií a osvědčených postupů, které jsou zaměřeny na prosazování rovnosti žen a mužů. Podstata těchto partnerství spočívá v jejich schopnosti spojovat různé silné stránky a tím katalyzovat transformační sílu feministických principů napříč hranicemi a kulturami (Sundström 2021: 440). Takovéto kooperativní snahy pomáhají zviditelnit a ovlivnit feministické programy a zajišťují, že úsilí o genderovou rovnost získá na dynamice jako společná globální mise.

Neméně důležitým kamenem feministické zahraniční politiky byla rozvojová pomoc, v rámci které se Švédsko stalo jedním z největších světových přispěvatelů. Tento strategický aspekt švédské mezinárodní angažovanosti byl propracován tak, aby prostřednictvím široké škály projektů a programů čelil genderovým rozdílům a zmírňoval je. Tyto iniciativy zahrnují klíčové oblasti jako je vzdělávání, zdravotní péče, posílení ekonomického postavení a politická participace, přičemž každá z nich je přizpůsobena tak, aby nejen řešila bezprostřední potřeby žen a dívek, ale také odstraňovala strukturální překážky, které jsou základem genderové nerovnosti (Brännström – Gunneflo 2021: 211). Ústředním prvkem účinnosti těchto snah je důraz, který Švédsko klade na spolupráci s místními samosprávami, organizacemi občanské společnosti a mezinárodními subjekty. Tento způsob spolupráce zajišťuje, že iniciativy jsou nejen naplněny místními poznatky a odbornými znalostmi, ale také sladěny se specifickým sociokulturním a ekonomickým kontextem, který mají za cíl změnit (Walfridsson 2023: 55). Projekty švédské rozvojové spolupráce, které upřednostňují udržitelnost a místní význam, usilují o vytvoření trvalých změn a umožňují ženám a dívkám utvářet svou budoucnost, a tím i společnost, ve které žijí.

Prostřednictvím strategického přidělování finančních prostředků Švédsko dokazovalo svůj závazek realizovat své ambiciózní cíle. Tím, že směřovalo prostředky do projektů zaměřených na rovnost žen a mužů po celém světě, apelovalo na význam finanční podpory při katalyzování společenské transformace. Tato finanční podpora se vztahuje na široké spektrum příjemců od občanských organizací, které se věnují obraně práv žen na komunitní úrovni, až po akademické

instituce provádějící zásadní genderový výzkum. Pečlivé uplatňování genderové perspektivy při rozhodování o financování odráží jemné chápání složitostí souvisejících s genderovou problematikou (Mazurana – Maxwell 2016: 17). Tento přístup zajišťuje, že švédské investice nejsou pouze transakční, ale že se jedná o strategické příspěvky určené k podpoře trvalého pokroku v oblasti rovnosti žen a mužů.

Způsob, jakým Švédsko přiděluje prostředky na uplatňování rovnosti žen a mužů prostřednictvím své zahraniční rozvojové pomoci (ODA), je poměrně pozitivní. Významná část rozvojové pomoci od organizace Sida putuje do subsaharské Afriky, na Blízký východ nebo do některých zemí v oblasti Latinské Ameriky (Bazine 2023: 24). V letech 2015–2016 došlo k 35% nárůstu podpory organizací zabývajících se právy žen a v roce 2017 Švédsko přislíbilo 200 milionů švédských korun, což bylo v roce 2017 necelých 20,5 milionů eur, na sexuální a reprodukční zdraví a práva (SRHR), čímž také pomohlo iniciovat hnutí „She Decides“ (Thompson a kol. 2021: 4). Pro roky 2018–2022 byla na posílení globální rovnosti žen a mužů a práv žen a dívek vyčleněna částka v hodnotě jedné miliardy švédských korun (Linde 2019: 23). Podrobné zprávy o sledování a realizaci těchto prostředků, spravovaných agenturou SIDA, však nejsou dostatečné.

Pokračováním této kapitoly se budu věnovat konkrétním projektům a iniciativám, které jsou příkladem uplatňování těchto nástrojů při dosahování cílů švédské feministické zahraniční politiky. Prozkoumám strategie, které Švédsko využilo k tomu, aby hmatatelně změnilo životy žen a dívek po celém světě – od posílení postavení žen v konfliktních oblastech, až po prosazování rovnosti žen a mužů na mezinárodní scéně. Mým cílem je zhodnotit, zda bylo Švédsko v implementaci a realizaci své politiky úspěšné a zda dostalo svých cílů.

V období 2014–2022, na které se vztahoval akční plán, se globální bezpečnostní situace vyznačovala narůstajícím počtem konfliktů, převážně vnitrostátních, zároveň se začaly objevovaly nové konflikty v rámci Evropské unie. Nárůst násilného extremismu a rozsáhlé a dlouhodobé humanitární krize neubývaly (Government Offices of Sweden nedatováno a: 9). Řešení těchto výzev si vyžádalo nové přístupy, které upřednostňují předcházení konfliktům, inkluzivní

mírové procesy a udržitelné budování míru. Bylo třeba se na řešení konfliktů podívat i z genderového hlediska. Statistiky ukázaly, že ženy představují pouhých devět procent mírových vyjednávačů, čtyři procenta signatářů mírových smluv a pouze dvě procenta mediátorů (UN Women 2015: 45). Díky globální implementaci feministické zahraniční politiky se tato čísla pomalu zvedají (Turner 2020: 383).

3.1. Bezpečnost

Tato kapitola se v rámci švédské feministické zahraniční politiky zabývá základním principem, na němž je založena švédská globální angažovanost: začleněním genderové perspektivy do agendy míru a bezpečnosti. Tím, že Švédsko upřednostňuje zapojení žen a začleňuje feministické perspektivy do mírových jednání a úsilí o budování míru a strategií zaměřených na předcházení konfliktům, nejenže podporuje rovnost žen a mužů, ale také zvyšuje účinnost a udržitelnost mírových iniciativ.

Prvním, poměrně obecným, cílem akčního plánu bylo vytvoření inkluzivních mírových procesů a budování míru. Bez širšího dovysvětlení bychom si pod tím mohli představit mnoho aktivit. Švédsko se konkrétně zavázalo posílit a zdůraznit úlohu žen v mírovém úsilí a usiluje o zajištění jejich smysluplného zapojení do mírových jednání, zprostředkování a širších činností v oblasti budování míru. Klíčovým aspektem této iniciativy je zapojení obou pohlaví, přičemž si uvědomuje, že účinnou účast žen je třeba řešit v širším kontextu převládajících norem, postojů a struktur (Government Offices of Sweden nedatováno a: 10).

Iniciativy Švédska na podporu inkluzivních mírových procesů a budování míru v letech 2014–2022 prostřednictvím jeho feministické zahraniční politiky a diplomacie významně přispěly. Celkový úspěch je však rozpolcený a odráží jak úspěchy, tak výzvy. Švédsko se sice aktivně zasazovalo o účast žen v mírových procesech, avšak složitá realita konfliktních oblastí, včetně zvýšeného násilí na základě pohlaví, a systémových překážek bránících plnohodnotné účasti žen, podtrhuje přetrvávající výzvy. Tyto snahy zdůrazňují, že pro trvalý mír a rovnost

žen a mužů je důležité, aby se tyto otázky řešily i přesto, že Švédsko jako vzor ustoupilo z hlavní scény.

Významnou platformou, která slouží jako nástroj pro dosahování tohoto cíle, je síť Nordic Women Mediators, která sdružuje ženy z Dánska, Finska, Islandu, Norska a Švédska. Tyto ženy mají odborné znalosti v oblasti mediace konfliktů, budování míru a vyjednávání. NWM byla založena v roce 2015 a funguje jako fórum spolupráce, které staví na základech pěti národních sítí odpovídajících zmíněným severským zemím. Jeho hlavním posláním je posílit úlohu žen v mírových procesech tím, že se zasazuje o jejich začlenění a smysluplnou účast ve všech aspektech mírovní práce. Tato iniciativa je součástí širšího úsilí o zajištění toho, aby mírové procesy a jednání těžily z různých perspektiv a dovedností, které ženy přinášejí, a přispívaly tak k účinnějším a udržitelnějším mírovým řešením.

Organizace Nordic Women Mediators pořádá každoroční setkání, na nichž se členky scházejí, aby diskutovaly o strategiích, sdílely zkušenosti a koordinovaly úsilí zaměřené na zvýšení zapojení žen do mezinárodních mírových procesů. Tato setkání slouží jako platforma pro výměnu znalostí a pro posílení kapacit mediátorek v celém severském regionu. Tímto způsobem se NWM snaží řešit nedostatečné zastoupení žen v mírových procesech a čelit genderovým překážkám, které brání jejich účasti. Kromě propagace a provozní podpory se NWM zaměřuje na budování kapacit svých členů prostřednictvím školení a možností profesního rozvoje. Činnost sítě je zaměřena na zvyšování dovedností mediátorek, které jim umožní převzít vedoucí úlohu v mírových jednáních a úsilí o řešení konfliktů¹.

Pro lepší pochopení činností a dosažených úspěchů sítě Nordic Women Mediators je vhodné zmínit dva významné příklady jejich práce. Prvním příkladem je úspěšné zapojení žen do mírového procesu v Mali v roce 2020, kde díky úsilí Margarety Wahlström, členky švédské pobočky této sítě, byli zástupci žen zařazeni do mechanismu pro implementaci mírové dohody. Tento krok byl výsledkem

¹ Veškeré informace ohledně organizace Nordic Women Mediators v těchto odstavcích jsou čerpány z oficiální stránky NWM, v pramenech označen jako: NORDIC WOMEN MEDIATORS (nedatováno).

dlouhodobého tlaku ze strany místních ženských organizací a byl podpořen OSN a dalšími mezinárodními subjekty. Výběr ženských zástupkyň prošel konzultacemi mezi zúčastněnými stranami a od konce roku 2020 se devět žen zapojilo do dohledu nad realizací mírové dohody, s rozhodnutím o zvýšení jejich počtu v klíčových orgánech a jejich jmenování do technických výborů (Armstrong 2024). Druhým příkladem je spolupráce mezi členkami Nordic Women Mediators a FemWise-Africa během organizace Kulatého stolu v roce 2018, zaměřené na zkušenosti žen v mírovém procesu v Jižním Súdánu (UN nedatováno b). Na základě diskusí během této akce byla v roce 2019 vydána publikace, která shrnuje zkušenosti, úspěchy i výzvy, se kterými se ženy jako vyjednačky setkaly během mírového procesu v zemi. Tento dokument, vytvořený ve spolupráci s CMI, FBA a jihosúdánským partnerem NTLI, nabízí cenné postřehy o úloze žen v mírových jednáních a je příkladem konkrétního dopadu práce sítě na podporu ženského zapojení do mírových procesů (Global Women Mediators nedatováno: 40).

Dle Lane a Jordansson (2020) se švédské úsilí o rovnost žen a mužů nachází na křižovatce, neboť neoliberální politika, kterou se Švédsko ubírá, zpochybňuje kolektivní základy jeho sociálního státu. Upozorňuje, že přestože Švédsko dosáhlo pokroku v oblasti rovnosti žen a mužů, odvrát od oficiální feministické zahraniční politiky a neoliberální směr, který u Švédska sílí, mohou tyto úspěchy zpochybnit. Zaměření na individuální řešení a tržní přístupy mohou selhat při řešení hlubších strukturálních nerovností, kvůli kterým by Švédsko mohlo přijít o status lídra v oblasti rovnosti žen a mužů.

Další oblastí, které se Švédsko ve svém programu věnovalo, byla prevence konfliktů. V letech 2014–2022 se Švédsko v rámci své feministické zahraniční politiky zaměřovalo na předcházení konfliktům s důrazem na dopady konfliktů na ženy, děti a další marginalizované skupiny. Toto období znamenalo aktivní účast Švédska na mezinárodních fórech, prosazování zapojení žen do mírových procesů a zdůrazňování role genderové perspektivy při řešení konfliktů. Švédsko usilovalo o větší kontrolu v oblasti kontroly ručních palných zbraní a regulace mezinárodního obchodu se zbraněmi, které zhoršují násilí, zejména vůči ženám. Přestože švédské iniciativy pozitivně přispěly k celosvětovému diskurzu o míru a

bezpečnosti, celkový úspěch v oblasti hmatatelných výsledků prevence konfliktů zůstává složitý (Walfridsson 2023: 4). Švédsko si kladlo za cíl začlenění žen, mužů, dívek a chlapců do práce při prevenci konfliktů. Podpora žen a dívek v plném rozsahu lidského života práv a posílení práce v oblasti rovnosti žen a mužů jsou základními prvky prevence násilí proti ženám a dívkám nejen v době míru, ale také v době během konfliktů, a zabránění jejich obnovení po jejich skončení (Government Offices of Sweden nedatováno a: 11).

Závazek Švédska v oblasti kontroly zbrojení v kontextu jeho feministické zahraniční politiky byl podroben kontrole, zejména pokud jde o jeho praktiky v oblasti obchodu se zbraněmi. Země je známá svým vyspělým obranným průmyslem, díky němuž stála na čtvrté příčce světových vývozců zbraní (Jackson 2014). Složitost nastává, když se tyto obchodní aktivity postaví proti základním zásadám feministické zahraniční politiky, zejména pokud jde o vývoz zbraní do zemí zapletených do konfliktů nebo do zemí s pochybným stavem lidských práv (Landtblom 2014: 18). Kritici a kritičky tvrdí, že takové postupy jsou v rozporu se základními cíli podpory míru, bezpečnosti a rovnosti žen a mužů, neboť šíření zbraní může zhoršovat konflikty a následně utrpení civilního obyvatelstva, což se neúměrně dotýká žen a dětí (Coetzee 2021: 101).

Smlouva o obchodu se zbraněmi, neboli Arms Trade Treaty (ATT), je v souladu se švédskou feministickou zahraniční politikou, podporuje rovnost žen a mužů a snaží se o snížení ozbrojeného násilí. Tím, že smlouva o obchodu se zbraněmi reguluje mezinárodní obchod se zbraněmi, pomáhá zabránit tomu, aby se zbraně dostávaly do konfliktních oblastí a byly používány k porušování lidských práv, což je hlavním zájmem švédské feministické zahraniční politiky. Podpora ATT ze strany Švédska podtrhuje švédský závazek k míru, bezpečnosti a přesvědčení, že kontrola transferů zbraní má zásadní význam pro ochranu zranitelných skupin obyvatelstva a podporu udržitelného míru (ATT nedatováno a). Smlouva o obchodu se zbraněmi je mezinárodní dohodou, která reguluje mezinárodní obchod s konvenčními zbraněmi, od ručních zbraní až po bojové tanky, bojová letadla a válečné lodě. Jejím cílem je podpořit mír a bezpečnost tím, že zabrání nedovolenému obchodu s konvenčními zbraněmi a jejich zneužívání.

Smlouva vyžaduje, aby smluvní státy zavedly vnitrostátní předpisy pro kontrolu transferu konvenčních zbraní a posoudily možnost, že by tyto zbraně mohly být použity k závažnému porušování lidských práv nebo k porušení mezinárodního humanitárního práva (Woolcott 2013).

Zapojení Švédska do Smlouvy o obchodu se zbraněmi má význam pro podporu celosvětového míru a bezpečnosti. Jako zastávce Smlouvy o obchodu se zbraněmi Švédsko přispělo k rozvoji mezinárodních norem a předpisů zaměřených na kontrolu obchodu s konvenčními zbraněmi, čímž se zabránilo jejich nezákonnému toku a zneužití. Smlouva ATT byla podepsána v roce 2013, rok před přijetím oficiální feministické zahraniční politiky, kdy už však ale spousta politických aktivit směřovalo tímto směrem (ATT nedatováno b). Marc Devore (2013: 571) ve svém článku stručně popsal, jakou pozici Švédsko ve vztahu k obchodu se zbraněmi zastávalo jako střední stát. Podporou zahraničních investic do domácí obranně–průmyslové základny, jako v případě Jihoafrické republiky, mohou vlády udržet svůj obranný průmysl zapojením do globálních výrobních sítí. Izrael na druhé straně podporuje svůj obranný průmysl liberální exportní politikou. Tato strategie umožňuje vládám regulovat vývoz zbraní z etických důvodů, zatímco současně udržuje kontrolu nad domácí obranně–průmyslovou základnou. Příklad Švédska naznačuje, že vlády mohou hledat vyvážený přístup mezi omezenými investicemi a volným exportem. Globalizace obranného průmyslu nabízí malým a středním státům různé cesty k adaptaci, aniž by byly nuceny přijmout jednotný model politiky, což podporuje trvalou diverzitu v obranně–průmyslových strategiích.

Ačkoli švédská feministická zahraniční politika představovala zásadový postoj k rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen, problémy spojené s praktikami země v oblasti obchodu se zbraněmi zdůraznily obtíže při plném sladění národních ekonomických zájmů s feministickými cíli zahraniční politiky (Gerome 2016: 18). Kontrola ze strany nejen feministických a mírových organizací, ale například i smlouvy ATT nebo Akčního programu OSN pro ruční palné a lehké zbraně je zásadní proto, aby vláda nesla odpovědnost a prosazovala důsledné uplatňování feministických principů ve všech oblastech zahraniční

politiky včetně kontroly zbrojení (Gerome 2015: 5). Pokračující úsilí Švédska o posílení kontroly vývozu zbraní a prosazování začlenění genderových hledisek do mezinárodních bezpečnostních dialogů však značí, že opuštění feministické zahraniční politiky oficiálně nemusí znamenat naprosté odstoupení od jejich principů.

V roce 2020 Švédsko a další země zapojené do Stockholmské iniciativy pro jaderné odzbrojení schválily opatření na podporu cílů Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons = NPT) v oblasti odzbrojení, čímž usilují o snížení jaderných rizik a podporují úsilí o globální odzbrojení, i když projekt opustili v roce 1968 společně s ostatními skandinávskými zeměmi (Persbo 2021). Smlouva o nešíření jaderných zbraní a dále ještě Smlouva o zákazu jaderných zbraní (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons = TPNW) jsou dvě významné mezinárodní smlouvy, které se zabývají šířením jaderných zbraní, i když z různých hledisek a s různou mírou globální podpory.

Dokument Konsorcia Evropské unie pro nešíření jaderných zbraní a odzbrojení (EUNPDC 2023) nabízí komplexní analýzu součinnosti mezi Smlouvou o zákazu jaderných zbraní a feministickou zahraniční politikou a ukazuje, jak se tyto rámce vzájemně prolínají a posilují své cíle. Význam tohoto propojení spočívá ve společném důrazu na lidskou bezpečnost a uznání nepřiměřeného dopadu jaderných zbraní na ženy a děti. Jak TPNW, tak feministická zahraniční politika upřednostňují paradigma lidské bezpečnosti před tradičními bezpečnostními modely zaměřenými na stát. Zaměřením na humanitární důsledky jaderných zbraní se TPNW shoduje s feministickými principy, které usilují o ochranu nejzranitelnějších skupin obyvatelstva a zajištění jejich bezpečnosti a blahobytu. Tento přístup zpochybňuje konvenční bezpečnostní diskurz, který často marginalizuje genderové hledisko a přehlíží specifické potřeby a práva žen a dětí v konfliktním a postkonfliktním prostředí.

Smlouva o nešíření jaderných zbraní, která vstoupila v platnost v roce 1970, je přelomovou mezinárodní smlouvou, jejímž cílem je zabránit šíření jaderných zbraní a zbrojních technologií, podpořit spolupráci v oblasti mírového využití

jaderné energie a dále usilovat o dosažení jaderného odzbrojení. Smlouva rozděluje své signatáře na státy s jadernými zbraněmi (NWS) a státy bez jaderných zbraní (NNWS), přičemž k prvním patří Spojené státy americké, Rusko, Čína, Francie a Spojené království (NTI 2022). Smlouva o nešíření jaderných zbraní ukládá těmto státům konkrétní závazky nepředávat jaderné zbraně ani jiná jaderná výbušná zařízení žádnému příjemci, nepomáhat, nepodporovat nebo nenavádět žádný stát, který není držitelem jaderné zbraně, k jejich výrobě nebo získání. Pro státy, které nejsou držiteli jaderných zbraní, smlouva stanoví, že se zavazují nepokračovat ve vývoji nebo získávání jaderných zbraní výměnou za právo přístupu k jaderným technologiím pro mírové účely, a to za přísného dodržování a záruk stanovených Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (MAAE; Arms Control Association 2022). Smlouva o nešíření jaderných zbraní je považována za základní kámen celosvětového režimu nešíření jaderných zbraní a podepsalo ji 191 zemí, což z ní činí jednu z nejrozšířenějších dohod o kontrole zbrojení na světě.

Švédsko se dlouhodobě zasazuje o jaderné odzbrojení a nešíření jaderných zbraní. Jako signatář Smlouvy o nešíření jaderných zbraní se zavázalo dodržovat tři pilíře této smlouvy: nešíření jaderných zbraní, odzbrojení a mírové využívání jaderných technologií (SIPRI 2022). Švédsko se aktivně účastní hodnotících konferencí NPT, které se konají každých pět let, na nichž se hodnotí pokrok v provádění smlouvy a vyjednávají se další kroky.

Na rozdíl od NPT je TPNW novějším nástrojem, který byl přijat Valným shromážděním OSN 7. července 2017 a vstoupil v platnost 22. ledna 2021. TPNW je první právně závaznou mezinárodní dohodou o komplexním zákazu jaderných zbraní, která má vést k jejich úplnému odstranění. Zakazuje signatářům vyvíjet, testovat, vyrábět, produkovat, převádět, vlastnit, skladovat a používat jaderné zbraně nebo hrozit jejich použitím. Smlouva se rovněž zabývá otázkou pomoci, povzbuzování nebo navádění kohokoli k jakékoliv činnosti, která je smluvnímu státu podle smlouvy zakázána (NTI 2024). Na rozdíl od Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, která za určitých podmínek umožňuje, aby státy disponovaly jadernými zbraněmi, TPNW neuznává vlastnictví jaderných zbraní žádným státem a usiluje o svět zcela bez nich. TPNW však nepodepsal žádný ze států vlastnicích

jaderné zbraně, ani mnoho jejich spojenců včetně těch, kteří jsou pod jaderným deštníkem, což omezuje jejich bezprostřední dopad na celosvětové úsilí o jaderné odzbrojení (IHRC 2018).

Pokud jde o Smlouvu o zákazu jaderných zbraní, je postoj Švédska opatrnější. Ačkoli Švédsko TPNW nepodepsalo ani neratifikovalo, jeho postoj nemusí nutně znamenat nedodržování nebo odklon od jeho závazků v oblasti jaderného odzbrojení. Švédský přístup spíše odráží širší strategickou kalkulaci, která vyvažuje jeho snahy o odzbrojení s bezpečnostními hledisky a vztahy se zeměmi NATO, z nichž mnohé TPNW nepodpořily (ICAN nedatováno). Rozhodnutí Švédska nepodepsat TPNW v roce 2019 bylo ovlivněno bezpečnostními obavami o důsledky pro švédskou obrannou politiku, a to navzdory historickému prvenství země v odzbrojování. Kritika ze strany zastánců odzbrojení jako je Beatrice Fihnová z ICAN a Setsuko Thurlowová, která přežila výbuch atomové bomby v Hirošimě, zdůraznila tento krok jako odklon od švédské tradice boje proti jaderným zbraním. Rozhodnutí, které oznámila ministryně zahraničí Margot Wallströmová, následovalo po kontroverzním konzultačním procesu a setkal se s domácím i mezinárodním zklamáním. Švédská vláda však naznačila otevřenost k přehodnocení smlouvy v měnícím se mezinárodním kontextu a zdůraznila trvajících závazky v oblasti odzbrojovacího úsilí (ICAN 2019).

Obě smlouvy jako základní kámen nešíření jaderných zbraní nepřímo podpořily cíle švédské feministické zahraniční politiky tím, že podpořily bezpečnější a stabilnější mezinárodní prostředí. Svět s menším počtem jaderných zbraní a menším rizikem jejich šíření je neodmyslitelně spojen s feministickými cíli míru, bezpečnosti a udržitelného rozvoje. Aktivní účast Švédska na hodnotících konferencích těchto smluv a jeho podpora cílů odzbrojení a nešíření jaderných zbraní byla důkazem švédských zájmů. Obhajobou odzbrojení a nešíření jaderných zbraní se Švédsko snažilo řešit nejen fyzickou hrozbu jaderných zbraní, ale také patriarchální mocenské struktury, které jsou často základem bezpečnostních politik (Rosengren 2020: 92).

Ačkoli přímý užitek NPT a TPNW pro švédskou feministickou zahraniční politiku může být těžko definovatelný a vyčíslitelný, angažovanost Švédska v

těchto smlouvách v letech 2014–2022 je důležitým aspektem pro posílení světové bezpečnosti a své zahraniční politiky. Problémy, které vyvstaly v souvislosti s neschopností přípravného výboru NPT 2023 dosáhnout konsensu, poukazují na složité výzvy v oblasti globálního jaderného odzbrojení a nešíření jaderných zbraní. Švédsko spolu s dalšími státy, které se zavázaly k odzbrojení, považuje omezení a případné odstranění jaderných zbraní za zásadní pro celosvětový mír a bezpečnost i po ukončení oficiální feministické zahraniční politiky (ICAN 2023). Konference týkající se těchto dvou smluv slouží jako místo pro dialog a neustálou obranu norem, které se snaží pomoci obětem a opravit životní prostředí. Zároveň přistupuje k odzbrojení s ohledem na gender, protože uznává, že jaderné zbraně mají na ženy a děti nepřiměřený dopad.

3.2. Lidská práva

Švédský politický přístup se snažil propojit zásady feminismu se základními aspiracemi lidských práv a usiloval o odstranění zakořeněných nerovností, které brání účasti žen a dívek ve všech oblastech života. Tím, že švédská feministická zahraniční politika upřednostňuje posílení postavení a práv žen a dívek, usiluje o změnu mezinárodní agendy a zaměřuje se na vytváření spravedlivých příležitostí pro politickou účast a ekonomické posílení. V této kapitole rozvedu lidská práva prostřednictvím feministické zahraniční politiky se záměrným důrazem na oblasti politického začlenění a ekonomických práv. Jádrem švédské feministické zahraniční politiky je jasná vize: zajistit ženám a dívkám základní lidská práva. Tato vize vychází z poznání, že skutečné rovnosti žen a mužů nelze dosáhnout bez zajištění politických a ekonomických práv žen a dívek na celém světě. Klíčovou myšlenkou pravděpodobně bylo, že politickou participací mohou ženy ovlivňovat rozhodnutí, jež mají vliv na jejich životy a komunity, a tím začlenit rovnost do struktury správy věcí veřejných a tvorby míru. Zároveň ekonomické posílení je zásadní pro dosažení nezávislosti, což umožňuje přispívat k hospodářskému rozvoji a mít z něj prospěch na stejné úrovni jako muži.

Švédská feministická zahraniční politika od svého zavedení přijala konkrétní a cílená opatření na posílení ochrany žen a dívek před fyzickým násilím

a zneužíváním po celém světě. Jednou ze stěžejních iniciativ byla její neochvějná podpora sexuálního a reprodukčního zdraví a práv (SRHR). Švédsko je na mezinárodní scéně hlasitým zastáncem SRHR a uznává tato práva jako zásadní pro dosažení rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen. Důsledně podporuje programy zaměřené na poskytování komplexní sexuální výchovy, zlepšování přístupu k antikoncepci a bezpečným potratovým službám a zajištění zdravotní péče o matky (Tirado a kol. 2023: 2). Tato podpora má zásadní význam v regionech, kde jsou tato práva ohrožena nebo výrazně omezena, a nabízí ženám a dívkám kontrolu nad vlastním tělem a životem. Jen ve Švédsku bylo sexuálnímu obtěžování vystaveno téměř 42 % žen a 9 % mužů. U žen ve věkové skupině 16–29 let tento podíl přesahuje polovinu (57 %). Více než třetina žen (39 %) a zhruba každý desátý muž (9 %) zažili nějakou formu sexuálního obtěžování. Podobně, tedy více než polovina mladých žen ve věku 16–29 let (55 %) uvádí, že se staly terčem nějakého druhu sexuálního útoku (Folkhälsomyndigheten 2019).

V oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a práv se Švédsko postavilo do pozice předního obhájce a vynakládá značné prostředky a diplomatické úsilí na prosazování těchto práv po celém světě (Irwin 2019a). Významným aspektem švédského závazku je finanční podpora mezinárodních organizací a nevládních organizací působících v oblasti SRHR (Donors Delivering 2022: 11). Švédsko je stálým dárcem zásadních aktérů v dosahování cílů SRHR, jako je OSN, konkrétně UNFPA (Populační fond OSN), a globálních zdravotnických iniciativ zaměřených na boj proti HIV/AIDS. Toto financování má zásadní význam zejména proto, že mnoho programů SRHR se potýká s nedostatkem finančních prostředků v důsledku politických změn a snižování financování ze strany jiných států (Schäferhoff nedatováno: 6).

Kromě finančních příspěvků se Švédsko také aktivně podílí na utváření mezinárodního diskurzu a politik v oblasti SRHR. Činí tak prostřednictvím svých aktivit na mezinárodních fórech jako je OSN, EU nebo například výroční konference švédské platformy pro globální otázky SRHR, kterou pořádá Sida, RFSU a SIGHT (Sida 2021). Švédská agentura pro mezinárodní rozvojovou spolupráci (Sida) je hlavním zdrojem financování organizace The Kvinna till

Kvinna, která se zasazuje o práva všech osob na kontrolu nad vlastním tělem, včetně práva svobodně rozhodovat o záležitostech týkajících se jejich sexuality a reprodukčního zdraví bez diskriminace, nátlaku nebo násilí (The Kvinna till Kvinna Foundation nedatováno a; The Kvinna till Kvinna Foundation nedatováno b).

Švédský přístup k SRHR je navíc inkluzivní a klade důraz nejen na práva žen a dívek, ale i marginalizovaných skupin jako jsou LGBTQ+ osoby, osoby se zdravotním postižením a osoby s humanitárním a nestabilním prostředím (Folkhälsomyndigheten 2019). Švédská podpora těchto skupin v globálním měřítku je velmi těžko uchopitelná. Byla jedním z principů feministické zahraniční politiky, ale konkrétní kroky podniknuté v globálním měřítku jsou těžce doložitelné. Švédsko v tomto případě dominuje tím, jak k LGBTQ+ komunitám přistupuje uvnitř Švédska.

Švédsko se také zaměřovalo na bilaterální vztahy a rozvojovou spolupráci. Začleněním SRHR do své širší rozvojové pomoci spolupracovalo a dále spolupracuje s partnerskými zeměmi v subsaharské Africe na posílení zdravotnických systémů a zlepšení přístupu ke službám SRHR (Donor Tracker 2021). To zahrnuje podporu programů komplexní sexuální výchovy, které jsou nezbytné pro posílení povědomí mezi mladými lidmi, aby tak na základě těchto vědomostí mohli činit informovaná rozhodnutí o svém sexuálním a reprodukčním zdraví (UNESCO 2019). V roce 2019 byla švédská rozvojová pomoc v oblasti zdraví, včetně značných investic do SRHR, necelých 450 milionů Euro. Zaměřena byla nejen na přímé zdravotnické zásahy, ale také na posílení zdravotnických systémů v partnerských zemích (Sida 2019: 4). Tato pomoc odráží širší závazek Švédska k celosvětové zdravotní bezpečnosti a jeho soulad s cíli udržitelného rozvoje, zejména s cílem č. 3 týkajícím se dobrého zdraví a blahobytu. Podporou rozvoje politik, budováním kapacit a poskytováním základních zdravotnických služeb se Švédsko snaží řešit jak bezprostřední zdravotní problémy, tak základní determinanty zdraví v rozvojových zemích (OECD nedatováno).

Švédsko dále využilo své diplomatické zdroje a zdroje zahraniční pomoci na podporu boje proti genderově podmíněnému násilí (Gender-Based Violence =

GBV). Aktivně podporuje iniciativy zaměřené na prevenci genderově podmíněného násilí v regionech jako je Afrika, Asie a východní Evropa, a to zejména v zemích, jako je Demokratická republika Kongo, Afghánistán a Bosna a Hercegovina. Tento přístup zahrnuje nejen poskytování bezprostřední pomoci a podpory obětem, ale také cílí na základní příčiny GBV, jako jsou genderová nerovnost a diskriminace (Sida 2015a: 6). Švédsko je považováno za největšího světového dárce v oblasti pomoci zaměřené na rovnost žen a mužů. Prostřednictvím zahraniční pomoci financuje širokou škálu iniciativ, od vzdělávacích programů a kampaní zaměřených na zvyšování povědomí o GBV přes podporu právních a soudních reforem až po posilování kapacit institucí pro vymáhání práva, aby byly ženy a dívky lépe chráněny a pachatelé násilí pohnáni k odpovědnosti (Dataphyte 2023). Toto úsilí zahrnuje také podporu útulků a poskytování psychosociálních služeb, které jsou nezbytné pro zotavení a sociální reintegraci obětí GBV (UNDP 2020).

Dalším klíčovým aspektem švédského přístupu je jeho snaha o posílení právního rámce v cílových zemích. Podporuje reformy diskriminačních zákonů a posiluje soudní a právní systémy, aby zajistilo spravedlivé a účinné řešení případů GBV. Tím vytváří prostředí, ve kterém je násilí na ženách a dívkách vnímáno jako nepřijatelné a kde mají oběti přístup ke spravedlnosti a ochraně (Sida 2015a: 16). Nejen, že Švédsko klade velký důraz na mezinárodní spolupráci a výměnu osvědčených postupů v rámci globálních fór, ale také založilo Mezinárodní vzdělávací program (ITP), na němž spolupracují švédský policejní úřad a rozvojová agentura Sida. Tato iniciativa se zaměřuje na řešení násilí na základě pohlaví a má za cíl posílit schopnosti organizací a orgánů v Albánii, Kosovu, Černé Hoře, Moldavsku a na Ukrajině. Díky účasti na ITP jsou jednotlivci vybaveni inovativními nástroji a znalostmi, které jim umožní účinně bojovat proti genderově podmíněnému násilí v jejich komunitách. Program navíc usnadňuje vytvoření mezinárodní sítě zaměřené na boj proti genderově podmíněnému násilí a podporu spolupráce a výměnu osvědčených postupů mezi účastníky. Program ITP, který je naplánován na období 2018–2025, plánuje uskutečnit školení pro deset kohort, z nichž každá bude zahrnovat 25 účastníků, čímž významně přispívá k

celosvětovému úsilí v oblasti prevence a řešení genderově podmíněného násilí (The Kvinna till Kvinna Foundation nedatováno c).

V neposlední řadě Švédsko aktivně podporuje organizace občanské společnosti a ženské skupiny, které hrají klíčovou roli v boji proti GBV. Tyto organizace často poskytují nezbytné služby na místní úrovni a mají významnou roli v dosahování změn politik a postojů ve společnosti (IPINST 2023). Finanční a odborná podpora těchto organizací je nezbytná pro udržení jejich činnosti a rozšiřování jejich vlivu. Švédsko tímto způsobem ukazuje, že boj proti GBV vyžaduje koordinované úsilí na všech úrovních – od mezinárodních a národních institucí až po místní komunity a individuální aktéry (OHCHR 2021).

Švédská vláda rovněž podporovala iniciativy a programy zaměřené na posílení politického postavení žen a poskytovala školení a zdroje pro vedoucí představitelky občanské společnosti a politiky. Mezi programy, které Švédsko stále intenzivně podporuje, patří například iniciativa OSN „Drive for Democracy“ (SDGS UN nedatováno). Jedním ze základních kamenů švédského přístupu je podpora a zvýšení zastoupení žen v politických a vedoucích pozicích. Švédská feministická zahraniční politika rozumí genderové nerovnosti ne jako nedostatku ženských kompetencí, ale jako výsledku společenských struktur, které brání ženám v přístupu do sfér jako je vzdělání, trh práce nebo politika. Rovnost žen a mužů je tak vnímána nejen jako prostředek k dosažení jiných cílů, ale jako cíl sám o sobě (Walfridsson 2023: 42).

Švédská iniciativa se zaměřuje také na budování kapacit a vzdělávání s cílem posílit politické postavení žen. To zahrnuje podporu programů a seminářů, které ženám poskytují potřebné dovednosti a znalosti k účasti na politických procesech, obhajobě jejich práv a efektivnímu vedení (Towns a kol. 2023: 32). Prostřednictvím své rozvojové pomoci Švédsko přispělo k iniciativám zaměřeným na vzdělávání žen v oblasti jejich práv, poskytování školení v oblasti vedení a nabízení možností mentorství pro začínající vedoucí ženy. Cílem těchto iniciativ je nejen zvýšit počet žen v politice a veřejných službách, ale také zvýšit kvalitu jejich účasti a zajistit, aby mohly účinně přispívat a ovlivňovat politická rozhodnutí (GLOBSEC 2022). Také probíhá spolupráce s globálními fóry a sítěmi, které se

zaměřují na posílení postavení žen v politice, jako je například globální fórum „Women Political Leaders“. Jako další příklad uvedu projekt OSN Women „Podpora rovnosti žen a mužů a vedoucí úlohy žen v politickém a obchodním životě“, který je zaměřen na Evropu a střední Asii a je Švédskem financován přes rozvojovou agenturu Sida (UN Women 2022a). Prostřednictvím těchto partnerství Švédsko podpořilo konference a výzkumy zaměřené na zvýšení účasti a vedoucího postavení žen v politice na celém světě.

Švédsko navíc využívá své diplomatické kanály k prosazování politik a právních předpisů zohledňujících rovnost žen a mužů, které usnadňují účast žen v politice a posilují jejich postavení. To zahrnovalo prosazování právních reforem, které odstraňují překážky bránící ženám v účasti na politickém životě, jako jsou diskriminační zákony a praktiky (UN Women nedatováno b: 8). Úsilí Švédska se rovněž zaměřilo na zvyšování povědomí o významu rovnosti žen a mužů v politickém zastoupení a na podporu vlád a mezinárodních organizací při přijímání kvót a dalších opatření, která zajistí vyváženější zastoupení žen a mužů v politických orgánech (OHCHR 2021).

Na mezinárodní scéně se Švédsko hlasitě zasazuje o politická práva a posílení postavení žen. Prostřednictvím své role na mezinárodních fórech, jako je Organizace spojených národů, Evropská unie a různé regionální organizace, důsledně prosazuje programy, které upřednostňují rovnost žen a mužů a účast žen v rozhodovacích procesech (Government Offices of Sweden: Ministry of foreign Affairs nedatováno b: 33). Využíváním svých diplomatických vztahů se Švédsko snaží vytvářet koalice a partnerství, které podporují politická práva žen, a tím prokazuje závazek nejen realizovat svou feministickou zahraniční politiku na domácí půdě, ale také ovlivňovat globální diskurz o rovnosti žen a mužů. Například v Sýrii se švédské úsilí o posílení postavení žen v politice zaměřilo na zajištění jejich zapojení do vedoucích úloh v mírových jednáních a širším politickém procesu. Prostřednictvím dialogů na vysoké úrovni, financování a mezinárodní spolupráce se Švédsko snaží posílit hlas syrských žen a uznává jejich klíčovou roli při dosahování udržitelného míru a obnově země (Wallström 2016).

Jedním ze základních kamenů lidských práv považuje Švédsko ekonomickou nezávislost, a proto se v rámci feministické zahraniční politiky zaměřilo na posílení ekonomického postavení a práv žen a dívek (Kouvo 2019: 74). Prostřednictvím svých programů rozvojové spolupráce Švédsko podporovalo projekty, které zlepšovaly ženám přístup k zaměstnání, vzdělání a podnikatelským příležitostem. Zvláštní pozornost byla věnována odstraňování strukturálních překážek v ekonomice, které bránily ekonomické účasti a upíraly ženám jejich práva, jako je nerovný přístup ke zdrojům, kapitálu a trhům (UN Women 2022b). Prosazováním politik, které podporují rovnost žen a mužů v zaměstnání, se Švédsko snažilo nejen zlepšit ekonomické postavení žen, ale také přispět k širšímu hospodářskému rozvoji.

Významným aspektem švédského úsilí o podporu ekonomického posílení je podpora žen v podnikání. To zahrnuje financování iniciativ a programů jako například She Entrepreneurs, které poskytují podnikatelkám potřebné zdroje, školení a možnosti navazování kontaktů, aby mohly začít a nadále rozvíjet své podnikání (Swedish Institute nedatováno). Ve spolupráci s místními a mezinárodními organizacemi Švédsko usnadnilo podnikům vlastněným ženami přístup k financím, jelikož nedostatečný přístup ke kapitálu představuje zásadní překážku. Programy se rovněž zaměřují na zvyšování digitální gramotnosti žen a jejich přístupu k technologiím, čímž zajišťují, aby ženy podnikatelky mohly konkurovat mužům na stále více digitálních trzích (GWL Team 2023).

Švédsko aktivně bojuje také za rovné pracovní příležitosti pro ženy, protože zastává názor, že spravedlivý přístup k práci a rovné odměňování jsou základem pro posílení ekonomického postavení (Kouvo 2019: 74). Prostřednictvím svého diplomatického úsilí a mezinárodních partnerství prosazuje pracovní zákony a politiky, které zajišťují rovnost žen a mužů na pracovišti. To zahrnuje prosazování politiky rodičovské dovolené, která umožňuje ženám i mužům zkoordinovat pracovní a rodinný život, což je rozhodujícím faktorem umožňujícím pokračující účast žen na trhu práce. Švédská feministická zahraniční politika rovněž zdůraznila význam řešení a odstranění genderové segregace v odvětvích zaměstnanosti a

snaží se o posílení dosazení žen do oborů a vedoucích pozic, kde tradičně dominují muži (Gundelli 2023).

Dalším základním kamenem švédského přístupu k posílení ekonomického postavení je zajištění rovného přístupu žen k ekonomickým zdrojům a právům. To zahrnuje prosazování práv žen na vlastnictví a dědění majetku, přístup k přírodním zdrojům a finančním službám (Christopherson Puh a kol. 2022: 11). Švédsko podpořilo právní reformy v různých zemích s cílem odstranit diskriminační zákony a praktiky, které brání ženám v ekonomické účasti (Gunnarsson a kol. 2023: 19). Kromě toho se Švédsko v rámci rozvojové spolupráce zaměřilo na posílení kapacit ženských organizací a sítí, které usilují o ekonomickou spravedlnost a posílení postavení žen, a poskytlo jim nástroje a platformy potřebné k prosazování jejich práv (Sida 2015b).

Na mezinárodní scéně Švédsko využilo svého postavení k prosazování globálních závazků v oblasti rovnosti žen a mužů v ekonomickém rozvoji. Prostřednictvím svého zapojení do mezinárodních organizací a fór jako je OSN, Světová banka a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj Švédsko prosazuje začlenění genderových hledisek do hospodářských politik a programů. To zahrnuje prosazování genderově citlivého rozpočtu a investic do sociální infrastruktury, která podporuje ekonomickou účast žen, jako jsou služby péče o děti a zdravotní péče. Švédská feministická zahraniční politika tak sehrála klíčovou roli při prosazování ekonomického posílení a práv žen na celém světě. Podporou podnikání, prosazováním rovných pracovních příležitostí, zajištěním přístupu k ekonomickým zdrojům a právům a zapojením do mezinárodní spolupráce a propagace přispělo Švédsko k odbourávání překážek, které brání ženám plně se účastnit ekonomického rozvoje a mít z něj prospěch.

3.3. Humanitární pomoc v rozvojových zemích

V letech 2014–2022 feministická zahraniční politika Švédska ovlivnila jeho přístup k humanitární pomoci, zejména v rozvojových zemích, se silným důrazem na podporu rovnosti žen a mužů jako základního prvku udržitelného rozvoje a míru. Tento politický rámec vedl Švédsko k realizaci řady inovativních a cílených

humanitárních iniciativ určených k uspokojování specifických potřeb žen a dívek, které jsou v krizových situacích často neúměrně postiženy.

Švédská humanitární pomoc se snažila o citlivý přístup, který zajistil, aby pomoc byla zaměřena konkrétně na specifické potřeby a výzvy, kterým čelí ženy, dívky a další marginalizované skupiny. Jednou z klíčových oblastí, na kterou se zaměřilo, bylo poskytování služeb v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví během krizí, což je oblast, která je v běžných humanitárních reakcích často opomíjena (Towns a kol. 2023: 26). Význam těchto služeb se stupňoval ve scénářích, kdy konflikty nebo přírodní katastrofy vážně narušily místní zdravotnické systémy. Podporou těchto zdravotnických iniciativ se Švédsko snažilo zmírnit bezprostřední dopady krizí na zdraví žen, a zároveň podpořit odolnost a obnovu postižených komunit (Al-haboobi 2022: 31).

Švédská vláda rovněž podporovala cílené programy zaměřené na posílení postavení žen a dívek v některých z nejnáročnějších prostředí jako jsou uprchlické tábory a konfliktní oblasti. Tyto programy byly mnohostranné a zaměřovaly se na prevenci genderově podmíněného násilí a na samotnou reakci na něj, poskytování okamžité ochrany, podpory a dlouhodobých rehabilitačních služeb. Prioritou byly také vzdělávací iniciativy určené speciálně pro dívky vysídlené v důsledku konfliktu nebo katastrofy, což odráželo poznání, že vzdělání je zásadním faktorem pro dlouhodobé posílení postavení a socioekonomický rozvoj (OECD 2023).

Klíčovou součástí švédské strategie bylo navázání pevných partnerství s místními i mezinárodními nevládními organizacemi, které se angažovaly v oblasti rovnosti žen a mužů. Navýšením financování subjektů jako UN Women a dalších specializovaných agentur se Švédsko snažilo ovlivnit širší humanitární postupy a prosazovat přístupy, které by více zohledňovaly rovnost žen a mužů po celém světě (OECD 2023). To úzce souvisí s diplomatickými aktivitami, které zdůrazňovaly pomoc v rozvojových zemích. Významný důraz švédské diplomacie byl kladen na zlepšení sběru genderových informací, které jsou klíčové pro přizpůsobení distribuce pomoci tak, aby účinně odpovídala různým potřebám, a jejich následnou analýzu. (UNHC nedatováno b). Za prosazováním těchto změn byla snaha, aby

humanitární pomoc byla nejen spravedlivější, ale také účinnější v dosahu a přínosu pro všechny skupiny obyvatelstva.

4. Dopady švédské feministické zahraniční politiky

V této kapitole uvádím dopady švédského plánu k dosažení stanovených cílů a budu se zabývat konkrétními výsledky a úspěchy v letech 2014 až 2022, i když některé procesy nelze vyhodnotit okamžitě po ukončení oficiální feministické zahraniční politiky, jelikož stále probíhají. Rozčleněním dopadů této politiky do vnitřní a vnější sféry chci v kapitole poskytnout ucelený přehled o tom, do jaké míry Švédsko dostalo závazku, který si v roce 2014 dalo. Vnitřně tato politika katalyzovala významné změny v tvorbě politiky, institucionálních rámcích a společenských normách, což zpochybnilo a postupně změnilo genderovou dynamiku v rámci švédské vlády a společnosti. Navenek švédský feministický postoj nejen nově definoval jeho diplomatické angažmá, ale také stanovil měřítko pro rovnost žen a mužů na globální scéně a ovlivnil mezinárodní politiky, postupy a dialogy. Prostřednictvím mého zkoumání těchto vnitřních a vnějších dopadů v kapitole představím změny podpořené švédskou feministickou zahraniční politikou a zdůrazním jejich roli v prosazování rovnosti žen a mužů, posilování postavení žen a dívek a obhajobě jejich práv v různých oblastech.

4.1. Dopady v oblasti bezpečnosti

Švédsko v letech 2014–2022 učinilo pokroky v oblasti vytváření inkluzivních mírových procesů a budování míru, zejména prostřednictvím své politiky a úsilí v rámci mezinárodních platforem, jako je Rada bezpečnosti OSN. Skutečná proměna inkluzivních mírových procesů se odráží v zapojení žen do mírových jednání, jejich schopnosti ovlivňovat obsah mírových dohod a v implementaci genderově citlivých metod v rámci iniciativ pro obnovu a mírovou výstavbu po ukončení konfliktů. Od zavedení agendy žen, míru a bezpečnosti se o ženách zmiňuje asi 27 % mírových dohod, což představuje výrazný nárůst ve srovnání s obdobím 1990–2000 (Adjei 2019: 138). Po přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 a následných rezolucí WPS se pozornost věnovaná účasti žen v mírových procesech prudce zvýšila. Toto uznání ve formálních mírových dohodách vzrostlo z méně než 20 % před rokem 2000 na přibližně 50 % do roku

2015, což poukazuje na rostoucí uznání role žen při udržování mírových procesů a jejich rostoucí identifikaci v postkonfliktních rolích v rámci mírových dohod (UNSC 2015: 5).

Ačkoliv došlo k určitým zlepšením v zastoupení žen v mírových procesech a Švédsko dosáhlo úspěchů v implementaci a realizaci své feministické zahraniční politiky, v kontextu globálních bezpečnostních výzev je zřejmé, že pokrok zůstává pomalý. V roce 2022 se ženy podílely jako vyjednačky nebo delegátky na čtyřech z pěti aktivních mírových procesů vedených nebo spolu-uváděných Organizací spojených národů, přičemž jejich zastoupení činilo pouze 16 %, což je pokles ve srovnání s 19 % v roce 2021 a 23 % v roce 2020. V roce 2022 se také celosvětová bezpečnostní a humanitární situace výrazně zhoršila a v oblastech zasazených konflikty žije více než 600 milionů žen a dívek, což je o 50 % více než v roce 2017. Navzdory naléhavým humanitárním potřebám se vojenské výdaje vyšplhaly na 2,2 bilionu USD, což zastínilo úsilí o mír a bezpečnost (Douglas 2023).

Mezi lety 1992 a 2019 tvořily ženy v průměru pouze 13 % vyjednačů, 6 % mediátorů a 6 % signatářů hlavních mírových procesů po celém světě (Council on Foreign Relations nedatováno). V roce 2019 nezahrnovala žádná ze tří dohod o příměří nebo mírových dohodách dosažených v procesech vedených nebo spolu-uváděných OSN ustanovení týkající se pohlaví nebo ustanovení specifická pro ženy (UN Women 2019: 14). Z 18 mírových dohod v roce 2022 jich pouhých šest obsahovalo ustanovení týkající se žen, dívek nebo genderových otázek a místní ženské organizace byly výrazně nedostatečně zastoupeny – podepsaly nebo byly svědky pouze jedné dohody (UN Women 2023a).

S otázkou bezpečnosti úzce souvisí otázka obchodu se zbraněmi. Zejména jejich prodej do zemí jako je Saúdská Arábie představuje složitou výzvu. Švédsko čelí kritice za prodej zbraní Saúdské Arábii kvůli porušování lidských práv a podpoře konfliktu v Jemenu, kde je na pokraji hladomoru 16 milionů lidí a 25 milionů lidí je závislých na humanitární pomoci (Kristiansen 2021). Přístup švédské vlády k vývozu zbraní byl zkoumán v kontextu její feministické zahraniční politiky, přičemž kritici argumentovali, že prodej zbraní zemím

zapojeným do konfliktů nebo známým porušováním lidských práv, je v rozporu se zásadami podpory míru, rovnosti žen a mužů a lidských práv (UN nedatováno c).

Švédsko se snažilo podnikat kroky ke zpřísnění kontroly vývozu zbraní. V roce 2015 se švédská vláda rozhodla neobnovit dohodu o vojenské spolupráci se Saúdskou Arábií, což bylo vnímáno jako krok, kterým se snaží sladit své zahraničněpolitické kroky, včetně obchodu se zbraněmi, se svými feministickými hodnotami a hodnotami v oblasti lidských práv (Crouch 2015). Toto rozhodnutí přišlo v souvislosti se zvýšeným veřejným a politickým tlakem na omezení prodeje zbraní do zemí se špatným stavem lidských práv (Wearing 2015).

Navzdory těmto krokům debata kolem švédského vývozu zbraní stále pokračuje a odráží napětí mezi etickými cíli zahraniční politiky a ekonomickými zájmy. Švédská vláda tvrdila, že její systém kontroly vývozu zbraní je jedním z nejprísnejších na světě a že při rozhodování zohledňuje aspekty demokracie a lidských práv (Hedwall 2017). Výsledky poukázaly na přetrvávající problémy při plném sladění národních ekonomických zájmů s feministickými a etickými cíli zahraniční politiky. V březnu 2021 předložil příslušný orgán vládě údaje Inspektorátu pro strategické výrobky týkající se švédského vývozu munice v roce 2020. Navzdory zavedení přísnějších opatření pro kontrolu zbraní dosáhla hodnota švédského vývozu munice v roce 2020 mírně nad 16,3 miliardy SEK. To naznačuje, že objem švédského vývozu zbraní se od počátku roku 2000 zvýšil více než pětkrát. Hlavním příjemcem tohoto vývozu jsou Spojené arabské emiráty, tedy země, která se v Jemenu účastní vojenské koalice vedené Saúdskou Arábií (Kristiansen 2021).

Angažovanost Švédska v konfliktních oblastech, ve kterých se zasazovalo o zapojení žen do mírových procesů, narazila na několik specifických výzev, které vyplývají ze složité politické a vojenské situace v regionech jako je Sýrie, Jemen a Myanmar. Tyto výzvy osvětlují obtíže při převádění feministické zahraniční politiky do konkrétních výsledků v oblastech, kde jsou konflikty hluboce zakořeněné (Dao 2023). V Sýrii bylo úsilí Švédska o podporu účasti žen na mírových jednáních ztíženo vleklou občanskou válkou a množstvím zúčastněných aktérů včetně vládních sil, opozičních skupin a mezinárodních zúčastněných stran

(Government Offices of Sweden 2015). Navzdory mezinárodním dohodám o důležitosti zapojení žen do mírových procesů bylo praktické provádění omezené. Švédsko se snažilo podporovat syrské ženské organizace a zasazovat se o jejich začlenění k jednacím stolům, nicméně roztržitost konfliktu a převaha vojenských řešení nad diplomatickými ztěžují výrazný pokrok (Alfa nedatováno).

Podobný scénář představuje Jemen, kde ničivý konflikt, který zahrnuje povstalce z kmene Hútiů a koalici vedenou Saúdskou Arábií, vyústil v humanitární krizi (Center for Preventive Action 2024a). Pokusy Švédska o usnadnění dialogu zahrnujícího i ženy se setkávají s konflikty, kde jsou velké humanitární potřeby a politická řešení vzdálená. Struktura mírových jednání často marginalizovala hlasy žen a navzdory švédské podpoře narážela začlenění genderové perspektivy do mírového procesu na odpor tradičních držitelů moci (Alkubati 2023).

V Myanmaru představovala situace po vojenském převratu a přetrvávajících problémech etnických konfliktů, zejména v regionech jako je Arakanský stát, vážné překážky na cestě k míru a rovnosti žen a mužů (Center for Preventive Action 2024b). Švédská podpora práv žen a účasti žen na budování míru čelila výzvě vojenského režimu, který se brání mezinárodnímu tlaku a soustředí se na upevnění moci. Osud Rohingů a dalších menšinových skupin, včetně specifické zranitelnosti žen a dívek, poukazuje na složitou souhru genderu, etnicity a konfliktu, kde je schopnost Švédska ovlivnit výsledky omezena geopolitickými hledisky a neústupností junty (Sida 2023; Thunberg – Abraham 2021). Podle organizace Justice for Myanmar byly švédské zbraně i nadále v roce 2023 dodávány myanmarskému vojenskému režimu prostřednictvím prodeje zbraní do Indie, a to navzdory zbrojnímu embargu Evropské unie (Zan 2023).

Tyto souvislosti ilustrují omezení švédské feministické zahraniční politiky při uskutečňování změn v konfliktních zónách, kde složitosti moci, politiky a vojenské angažovanosti často zastiňují agendu rovnosti žen a mužů. Přestože prosazování zapojení žen do mírových procesů je základním aspektem feministické zahraniční politiky, realita v konfliktních oblastech, jako je Sýrie, Jemen a Myanmar, ukazuje, jak zásadní překážky stojí v cestě k tomu, aby se toto prosazování proměnilo v hmatatelné změny v životě žen a v jejich účasti na

utváření míru. Také nelze zapomenout na skutečnost, že příjem z obchodu se zbraněmi byl i pro Švédsko mnohdy důležitější než situace občanů těchto zemí. Podpora konfliktů prodejem zbraní se těžce neslučuje s feministickou zahraniční politikou a považuji to za jeden z nejzásadnějších kroků, který vedl k diskuzím o pochybách úspěchu feministické zahraniční politiky v praxi.

4.2. Dopady v oblasti lidských práv

Švédská feministická zahraniční politika, a vůbec otevření tohoto tématu, přinesla řadu výsledků v oblasti lidských práv, přičemž zaznamenala konkrétní úspěchy i problémy. Jedním z nejzásadnějších úspěchů švédské feministické zahraniční politiky je celosvětové šíření důležitosti práv žen a rovnosti žen a mužů, zapojení žen do mírových jednání a procesů řešení konfliktů po celém světě a uznání jejich klíčové role při dosahování trvalého míru. Toto úsilí vedlo ke zvýšení mezinárodní pozornosti (CFFP 2019). Kromě toho švédská feministická zahraniční politika přispěla k mobilizaci zdrojů v iniciativě zaměřené na boj proti genderově podmíněnému násilí a podporu práv v reprodukčním zdraví (Aggestam 2016).

Švédsko využilo svůj finanční program k prosazování přísnějších předpisů a transparentnosti v oblasti mezinárodní pomoci, čímž zajistilo, že rovnost žen a mužů je jedním z hlavních hledisek při přidělování a využívání pomoci (OSCE 2018: 8). Jedním z konkrétních úspěchů ve finanční oblasti je prosazování tzv. genderově citlivého rozpočtování (Gender-Responsive Budgeting), které zajišťuje, že národní a mezinárodní ekonomické zdroje jsou přidělovány způsobem, který podporuje rovnost žen a mužů. Tento přístup podnítil ostatní země k přijetí podobných postupů, čímž nepřímo ovlivnil hospodářské politiky např. na Islandu nebo v Kanadě, ale také v zemích jako je Rwanda nebo Maroko (UN Women 2023c). Například švédská podpora iniciativám, které podporují podnikání žen v rozvojových zemích, vedla ke zvýšení přístupu k financím pro podniky vlastněné ženami, což přispělo k hospodářskému růstu a snížení chudoby v těchto regionech (UN Women nedatováno e: 4). Tento přístup vedl k cílené podpoře projektů, které

přímo posilují postavení žen a dívek, včetně vzdělávacích iniciativ a programů na posílení ekonomického postavení.

Jedním z úspěchů je šíření práv a povědomí o sexuálním a reprodukčním zdraví na mezinárodních fórech včetně OSN. Švédsko dále usiluje o to, aby tato práva byla v globálních zdravotnických programech upřednostňována. To zahrnuje finanční příspěvky Populačnímu fondu OSN (UNFPA) a dalším organizacím, které se snaží zajistit přístup ke službám v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví. Například od roku 2018, společně s příspěvkem 42 milionů dolarů z roku 2023, Švédsko investovalo 99 milionů dolarů do SRHR, konkrétně do oblasti východní a jižní Afriky (WHO 2023). Švédsko svým úsilím přispělo k zahrnutí SRHR do cílů udržitelného rozvoje SDGs, čímž zdůraznilo význam těchto práv v globálních rozvojových agendách (WHO nedatováno).

Švédsko hrálo, a stále hraje, důležitou roli v podpoře vzdělávání pro všechny, zejména pro dívky, v rozvojových zemích. Pomoc probíhá převážně prostřednictvím rozvojové pomoci, a to díky organizacím Sida, UNESCO nebo UNICEF, na jejímž financování se Švédsko podílelo s částkou ve stovkách milionů amerických dolarů (Unicef nedatováno; Unesco 2019). Švédsko podporuje projekty zaměřené na snižování překážek ve vzdělávání dívek. Těmito projekty jsou stipendia, zlepšování infrastruktury a programy zaměřené na genderově podmíněné násilí ve školách (Adalia a kol. 2022: 153). Tyto iniciativy pomohly zvýšit počet dívek zapsaných do škol a podpořily rovnost žen a mužů ve vzdělávacích systémech. Je však důležité zmínit, že se jedná převážně o finanční pomoc, nikoliv vlastní programy.

Na poli práv v oblasti práce se Švédsko zasazuje o rovnost žen a mužů na pracovišti prostřednictvím podpory Mezinárodní organizace práce (International Labour Organisation = ILO) a jejích úmluv o rovném odměňování a diskriminaci v zaměstnání. Švédská rozvojová pomoc financovala programy zaměřené na posílení postavení žen na trhu práce, poskytování odborného vzdělávání a podporu podnikatelek (UN nedatováno d). Tato spolupráce byla v roce 2022 prodloužena do roku 2025, což je jeden z dopadů, který stále probíhá. V rámci čtyřleté dohody

poskytne Švédsko na podporu činnosti ILO celkem 21,4 milionu amerických dolarů (ILO 2022).

Na diplomatickém poli Švédsko využilo svých pozic v mezinárodních orgánech k prosazování lidských práv. Například během svého působení v Radě bezpečnosti OSN upřednostňovalo otázky žen, míru a bezpečnosti a prosazovalo zapojení žen do mírových jednání a ochranu žen a dívek v konfliktních oblastech (Prio 2021: 20). Švédské diplomatické úsilí zviditelnilo tyto otázky a přispělo k inkluzivnějším mírovým procesům a přijetí rezolucí, které zdůrazňují význam genderového hlediska na tak důležité globální platformě, jakou je právě Rada bezpečnosti OSN.

Kromě toho se Švédsko zapojilo do dvoustranných a mnohostranných dialogů na podporu lidských práv a demokracie. Patří sem poskytování podpory obráncům lidských práv, nabídka azylu ohroženým osobám nebo například realizace iniciativy „Drive for Democracy“ zaměřené na posílení demokratických institucí a postupů na celém světě (SDGS UN nedatováno a). Prostřednictvím tohoto úsilí se Švédsko snaží vytvořit bezpečnější prostředí pro prosazování a ochranu lidských práv, a zároveň zasahuje do většího množství aspektů švédské zahraniční politiky, včetně bezpečnostní, rozvojové a obchodní politiky (Embassy of Sweden 2020).

Erin Keskin, místopředsedkyně turecké Asociace pro lidská práva, na otázku, jak švédská feministická zahraniční politika pomohla v Turecku, odpověděla: *„Turecký politický systém je extrémně feudální, ovládaný muži a sexistický. Tento politický přístup se odráží v legislativě a jejím uplatňování. Švédsko, které trvá na feministické zahraniční politice, někdy rozzlobilo turecké představitele, například v souvislosti s verdiktem Ústavního soudu. Feministky diskutovaly o sexuálním zneužívání dětí a ústavní soud vynesl verdikt, který feministky velmi popudil. Týkal se zrušení jednoho z článků tureckého trestního zákoníku o tom, že „považování sexuálního zneužívání sexuálního chování vůči dětem mladším 15 let“. Hned poté učinil švédský premiér prohlášení související s tímto nespravedlivým verdiktem soudu. Stefan Löfven ani poté své prohlášení neodvolal, a to i přes negativní reakce tureckých představitelů. To byl z hlediska*

feministického hnutí velmi významný úspěch.” (Johansson 2018: 7). I taková podpora je mezinárodně uznávána jako velký úspěch.

Provádění švédské feministické zahraniční politiky se však setkalo i s problémy a kritikou. Jednou ze sporných oblastí byl již zmíněný švédský obchod se zbraněmi, zejména prodej zbraní do zemí se špatnou úrovní dodržování lidských práv. Debata o vývozu zbraní poukazuje na obtíže při hledání rovnováhy mezi národními ekonomickými zájmy a etickými standardy stanovenými feministickou zahraniční politikou. Další výzvou byla integrace uprchlíků a migrantek do švédské společnosti. Švédsko bylo chváleno za svůj vstřícný postoj k uprchlíkům a migrantům, ale proces integrace odhalil nedostatky v ochraně a podpoře práv žen a dívek v těchto komunitách (Hudson C. *akol.* 2023: 560).

Místy se snahy Švédska o prosazování rovnosti žen a mužů v rámci mezinárodních organizací a mnohostranných fór setkaly s odporem. Towns a kol. (2023: 87) sbírali anonymní názory na feministickou zahraniční politiku jako na nálepku. Ráda bych zde dva zmínila: „*Jako přístup je nesmírně užitečný, jako nálepka však odpor jen prohlubuje.*“ a „*Myslím, že toto označení se často setkává se stereotypy a odporem, „genderová rovnost“ mi připadá inkluzivnější.*“

Navzdory intenzivnímu prosazování většího zastoupení žen ve vedoucích pozicích a rozhodovacích procesech a důrazu na lidská práva nejen žen, ale i dalších marginalizovaných skupin, byl pokrok pomalý, nebo lépe řečeno, spíše potřeboval více času. Globálně zakořeněné patriarchální struktury brání prosazování cílů v oblasti rovnosti žen a mužů, což ukazuje na limity švédského vlivu, ale i vlivu dalších zemí, které si feministickou zahraniční politiku adoptovaly, při přetváření globálního řízení tak, aby alespoň odráželo feministické principy.

4.3. Dopady v oblasti pomoci v rozvojových zemích

Pomoc v rozvojových zemích představuje jednu z klíčových oblastí, ve které švédská feministická zahraniční politika aplikuje své zásady rovnosti pohlaví a posílení práv žen. V této kapitole uvádím, jak švédské závazky a financování v oblastech jako Jemen a Uganda odrážejí principy genderové rovnosti a jak

přispívají k řešení komplexních humanitárních výzev. Zkoumání těchto iniciativ odhaluje, jak integrace genderové perspektivy může ovlivnit výsledky humanitárních operací a podporovat trvalé změny ve společnosti.

Švédsko přispívá k humanitárnímu úsilí v Jemenu prostřednictvím své podpory od Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) už desátým rokem. A i v roce 2023 se stalo třetím největším vládním dárcem s příspěvkem ve výši 3,84 milionu USD. Jedná se o součást širšího závazku Švédska poskytovat flexibilní finanční prostředky na pomoc při vleklých krizích, včetně působivé celkové částky 99,3 milionů USD v neúčelových prostředcích v roce 2022 a 69 milionů USD v roce 2023 (UNHCR 2023). Toto financování bylo zásadní pro to, aby UNHCR mohl posílit své operace a poskytovat základní pomoc osobám a uprchlíkům vnitřně vysídleným uprostřed ničivého konfliktu v Jemenu. Krize vážně zasáhla více než dvě třetiny obyvatel Jemenu, což si vyžádalo rozsáhlou humanitární reakci, která má řešit kolaps zdravotní péče, vzdělávání a dalších kritických odvětví a podpořit 4,5 milionu vnitřně vysídlených osob (UNHCR nedatováno a).

Navzdory významným finančním příspěvkům Švédska a jeho úsilí o zvýšení mezinárodního povědomí a podpory, včetně spolupořádání akce na vysoké úrovni, při níž se podařilo vybrat více než 1,2 miliardy USD, zůstávají humanitární operace v Jemenu kriticky podfinancované, přičemž k dubnu 2023 bylo získáno pouze 29 % požadovaných prostředků. Tento nedostatek poukazuje na přetrvávající problémy při uspokojování rozsáhlých potřeb jemenského obyvatelstva, které prožívá jednu z nejhorších humanitárních krizí na světě (UNHCR 2023). Švédský přístup, který klade důraz na flexibilní podporu a mezinárodní spolupráci, je chvályhodným příkladem pro celosvětovou humanitární pomoc. Přetrvávající závažnost krize však podtrhuje naléhavou potřebu zvýšené celosvětové podpory a koordinované reakce s cílem zmírnit utrpení v Jemenu a usilovat o trvalé řešení.

Švédská pomoc v Ugandě zaznamenala úspěchy při prosazování rovnosti žen a mužů a v boji proti genderově podmíněnému násilí zejména díky trvalé podpoře programů, jako je společný program OSN pro ženy zaměřený na

genderově podmíněné násilí (UN Women 2023 b). Mezi úspěchy patří legislativní pokroky a lepší hodnocení místní správy v oblasti zohledňování rovnosti žen a mužů. Během pandemie COVID-19 se však objevily problémy, při kterých některé programy nedosáhly v roce 2020 na finanční prostředky, protože se priority přesunuly do sféry řešení zdravotních problémů a sociální ochrany (Patnaik 2020). Navzdory těmto překážkám se Švédsku podařilo přizpůsobit své programy pomoci a začlenit reakce na COVID-19, aniž by upustilo od zřetele feministických zásad.

Reakce švédské feministické zahraniční politiky na pandemii COVID-19 v Ugandě se vyznačovala výraznou změnou priorit rozvojové pomoci s cílem řešit nové potřeby, které krize přinesla, a zároveň zachovat silnou genderovou perspektivu. V roce 2020, tedy uprostřed pandemie, Švédsko upřednostnilo financování programů zaměřených na sociální ochranu, zdravotnické služby zaměřené na reprodukční zdraví, zdraví matek, dětí a dospívajících a iniciativy zaměřené na boj proti nárůstu genderově podmíněného násilí, které COVID-19 ještě zhoršil. Tyto úpravy zahrnovaly přeprogramování stávajících finančních prostředků na nouzovou pomoc zaměřenou konkrétně na dopady COVID-19 a začlenění nových cílů do probíhajících programů, aby se zajistilo, že reakce na pandemii bude inkluzivní a bude brát ohled na genderovou nerovnost (Adalia a kol. 2022: 150).

Realizace švédské humanitární pomoci se potýkala se značnými problémy, zejména s odporem konzervativních skupin v přijímajících zemích a nedostatečnou koordinací mezi mezinárodními aktéry. Tyto překážky se projeví zejména v regionech, kde jsou tradiční genderové role hluboce zakořeněné, což vedlo k odporu proti iniciativám podporujícím posílení postavení žen (OECD 2019). Nedostatečně soudržná činnost nevládních organizací, vládních agentur a mezinárodních organizací navíc často vedla k překrývání programů a neefektivnímu využívání zdrojů, což komplikovalo úsilí o poskytování účinné a inkluzivní humanitární pomoci (CGDEV 2022).

V rámci své pomoci však Švédsko zavedlo několik inovativních postupů, které pomáhají řešit a překonat problémy ve společnosti rozvojových zemí. Jednou z klíčových inovací byl genderový rozpočet, který sloužil k přidělování finančních

prostředků specificky výstupům zaměřeným na rovnost pohlaví, čímž se zajistilo, že zdroje účinně podpoří ženy a dívky (OECD 2019). Švédsko se rovněž zaměřilo na zdokonalení sběru dat týkajících se genderu, což umožňuje cílenější přístup k potřebám různých genderových skupin. Dalším strategickým přístupem byla podpora místních ženských organizací, která využívala jejich poznatků a vlivu k podpoře změn uvnitř komunit (UNHCR nedatováno b). Kromě toho se Švédsko na mezinárodních platformách aktivně zasazovalo o začlenění genderových hledisek do globálních humanitárních politik a prosazovalo, aby se genderově citlivé přístupy staly standardní praxí v humanitárním úsilí po celém světě (Agenda for humanity 2017: 7).

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na analýzu švédské feministické zahraniční politiky, jejích nástrojů, metod, a především dopadů na mezinárodní scéně. Zkoumala jsem, jak byla rovnost pohlaví a posílení práv žen integrována do švédské zahraniční politiky a jaké konkrétní dopady toto zaměření mělo v různých oblastech – od bezpečnosti a ekonomiky až po lidská práva a humanitární pomoc. Můj výzkum ukázal, že začlenění genderové rovnosti do zahraniční politiky má vliv na posílení mezinárodního míru a bezpečnosti, ekonomický rozvoj a ochranu lidských práv. Jakékoliv zvýšení povědomí a přijetí feministické zahraniční politiky dává společnosti větší šanci v úsilí o mír. Na druhou stranu jsem narazila i na významné výzvy spojené s implementací a udržitelností takové politiky, zejména v kontextu politických přesvědčení, komplikovanosti realizace a špatně proveditelného systematického monitorování.

Interpretace výsledků mé diplomové práce odhalila, že ačkoli si Švédsko nastavilo přínosné cíle své feministické zahraniční politiky a tento inovativní přístup již nyní přináší významné přínosy globálně, cíle byly poměrně ambiciózní vzhledem k času, po který byla politika realizována. Příkladem pozitivních dopadů jsou změny v oblastech bezpečnosti, kde švédská iniciativa dosáhla inkluzivních mírových procesů a zapojení žen do rozhodování v konfliktních oblastech. Dále v ekonomice, kde se zaměřila na podporu ženského podnikání a rovných pracovních příležitostí, a v lidských právech, kde prosazuje ochranu a posílení práv žen a dívek. Velmi silnou oblastí švédské pomoci je humanitární a rozvojová pomoc, přes kterou se do míst konfliktů či problémů dostává velké množství financí. Tyto kroky nejenže přispívají k posílení postavení žen na mezinárodní scéně, ale také ke globální podpoře míru a bezpečnosti.

Jaké tedy byly globální dopady švédské feministické zahraniční politiky v konkrétních oblastech, které jsem analyzovala? Švédská feministická zahraniční politika zásadním způsobem redefinovala koncept bezpečnosti v rámci mezinárodní diplomacie, přičemž kladla důraz na širší a inkluzivnější definici, která upřednostňuje lidskou a genderovou bezpečnost. Začleněním žen do

mírových procesů a prosazováním jejich aktivní účasti na řešení konfliktů Švédsko přispělo k utváření nového paradigmatu, v němž mírová jednání více odrážejí potřeby všech obyvatel. Výzkumy ukazují, že mírové procesy, do nichž jsou zapojeny ženy, jsou trvalejší a vedou ke kvalitnějšímu míru. Pozoruhodné je úsilí Švédska o školení mediátorek a o podporu účasti žen na mezinárodních bezpečnostních fórech. Reálný dopad těchto iniciativ na předcházení konfliktům však lze jen obtížně přímo a kvantitativně měřit. Pokračující vývoz zbraní ze Švédska však byl v rozporu se základními hodnotami feministické zahraniční politiky, což narušovalo nejen globální, ale i vnitrostátní důvěryhodnost při prosazování míru a rovnosti žen a mužů. Problémem je, že export zbraní nejenže podporuje nedemokratické režimy, ale také přispívá k ničivým konfliktům, které zasahují civilní obyvatelstvo a vedou k vysokému počtu válečných obětí.

Prostřednictvím své feministické zahraniční politiky kladlo Švédsko velký důraz na zlepšování práv žen a obecně lidskoprávní oblasti na celém světě. Tento závazek se promítl do důrazného prosazování rovnosti žen a mužů na mezinárodních platformách, jako je OSN, i do praktické podpory občanských organizací, které bojují proti násilí a diskriminaci na základě pohlaví. Švédské politické iniciativy vedly k mezinárodnímu zviditelnění genderové problematiky v oblasti lidských práv a přiměly mnoho zemí k uznání a nápravě genderových rozdílů. Implementace těchto ideálů do uskutečnitelných změn však zůstává v různých sociokulturních kontextech nejednotná. Mezi výzvy patří odpor tradičních společností a politických systémů, kde rovnost žen a mužů ohrožuje stávající mocenské struktury. Ačkoli tedy švédská politika učinila významné pokroky v posilování právních rámců a prosazování rovnosti žen a mužů jako základního lidského práva, účinnost těchto změn často závisí na místní recepci a schopnosti přizpůsobit tyto zásady různým kulturním kontextům.

V oblasti humanitární pomoci švédský feministický přístup zajistil, že důraz na genderové záležitosti je nedílnou součástí procesů mezinárodní pomoci. Tato politika ovlivnila způsob rozdělování pomoci a zajistila, aby byly zohledněny potřeby žen a dívek, zejména pokud jde o zdraví a vzdělání. V rozvojových zemích švédská pomoc podporuje programy, jejichž cílem je zvýšit přístup dívek ke

vzdělání a službám reprodukčního zdraví, které jsou klíčové pro ekonomické a sociální posílení postavení žen. Kromě toho se Švédsko zasazuje o ochranu žen v uprchlických táborech a v krizových situacích, kde jsou ženy neúměrně postiženy. Přestože tyto snahy zlepšily podmínky pro mnoho lidí, jejich plný dopad často závisí na schopnosti širšího humanitárního systému přijmout podobné přístupy zohledňující rovnost žen a mužů a na pokračování financování a politické podpoře těchto iniciativ. Obecně lze říci, že Švédsko se angažovalo, a v rozvojové pomoci stále angažuje, převážně finančně a skrze další organizace a projekty.

Přestože švédská feministická zahraniční politika přinesla řadu pozitivních dopadů, projektů a iniciativ, ve své analýze jsem dospěla k závěru, že existují významné mezery a nedostatky. Jsem přesvědčena, že potenciál této politiky by byl výrazně vyšší, pokud by existovala možnost jejího provádění po delší dobu než pouhých osm let. I když je pravda, že Švédsko i nadále financuje mnohé projekty, jejich rozsah a objem financování se zmenšil. Zároveň se zdá, že Švédsko se rozptýlilo mezi příliš mnoho projektů, iniciativ a organizací, čímž rozeslalo obrovské množství financí, které nemusely být vždy efektivně využity. Takový přístup odhalil jednu z klíčových slabostí této politiky – nedostatečné monitorování a evaluace. To způsobilo komplikované hodnocení samotné politiky, ale i evaluaci mé diplomové práce. Domnívám se, že rozsáhlé spektrum cílů, které si politika stanovila, je těžké efektivně sledovat a hodnotit. Efektivita a lepší organizace by mohly být klíčovými prvky k dosažení většího úspěchu.

Má práce vytvořila přehled o potenciálu feministické zahraniční politiky a o tom, jak může tento přístup přispět k vytváření spravedlivějšího a rovnoprávnějšího světa. Přijetí feministické zahraniční politiky by mělo být vnímáno nejen jako krok k dosažení genderové rovnosti, ale také jako základní součást širších snah o mír, bezpečnost a udržitelný rozvoj na globální úrovni. Státy by nemusely přebírat veškeré principy a cíle této zahraniční politiky. Každá snaha o zasazení jakéhokoli výše zmíněného oboru do stávající politiky by byla velkým přínosem pro celý svět.

Pro Českou republiku by přijetí feministické zahraniční politiky znamenalo významný posun v přístupu k mezinárodním vztahům a zahraniční politice. Jako

země, která tradičně klade důraz na lidská práva a rovnost, by alespoň integrace prvků posílila Českou republiku v jejích snahách o podporu genderové rovnosti na mezinárodní úrovni. Přijetí takové politiky by také mohlo vést k většímu zastoupení žen v diplomacii a v mezinárodních organizacích, což by pomohlo při formování komplexnějšího a nuancovanějšího pohledu na globální problémy. V posledních letech však neproběhly žádné iniciativy k přijetí takové politiky, anebo alespoň jejích prvků, do své agendy. Česká republika byla v období prezidentury Václava Havla silným zastáncem lidských práv, a má proto skvělé základy, na které lze navázat.

Švédsko se stalo klíčovým inovátorem a inspirací pro mnohé země včetně těch rozvojových, které čelí výzvám spojeným s genderovou nerovností v mnohem větší míře než ekonomicky rozvinutější státy. Jeho přístup a iniciativy v oblasti genderové rovnosti a posílení práv žen znamenaly, že se feministická zahraniční politika stala vzorem, jenž byl přijat a integrován do politických agend po celém světě. Tento švédský model nejenže přispěl k rozšíření povědomí o důležitosti genderové rovnosti v mezinárodních vztazích, ale také načrtl možnosti řešení a strategií, jak tyto ideály proměnit v konkrétní výsledky. Důraz na zapojení žen do všech sfér společenského, ekonomického a politického života je důkazem toho, jak může progresivní politika efektivně řešit hluboce zakořeněné problémy a podporovat udržitelný rozvoj a stabilitu. V tomto smyslu se Švédsko ukazuje jako příklad, jak může odhodlaná a dobře promyšlená zahraniční politika inspirovat změny daleko za hranicemi vlastního státu, a to i v prostředích, kde je boj za genderovou rovnost zvláště náročný.

I přes velké množství pozitivních dopadů existují oblasti, kde je nutné feministickou zahraniční politiku dále rozvíjet a adaptovat. Změny v mezinárodním politickém prostředí, jako jsou nové konflikty, ekonomické krize, nebo výzvy jako klimatické změny, vyžadují neustálé přizpůsobování se a inovace ve způsobech, jakými Švédsko přistoupilo k integraci genderové rovnosti do svých zahraničních agend. S větším důrazem na to, že se od této politiky oficiálně upustilo. Dále, domácí politické klima ve Švédsku, které po parlamentních volbách

procházelo změnami, poukazuje na nutnost udržet vůči společnosti kontinuitu a závazek vůči feministické politice obecně, i když se mění politické vedení země.

Z mého pohledu by měla být tato švédská iniciativa považována za důležitý první krok, díky kterému i ostatní země přijaly feministickou zahraniční politiku do své agendy. Dostupná data ukazují, že feministická zahraniční politika představuje významnou inovaci v rámci mezinárodních vztahů, která má potenciál nejen měnit způsoby, jakými země přistupují k diplomacii a mezinárodní spolupráci, ale také ovlivnit reálné životy lidí po celém světě. Integrace rovnosti pohlaví a posílení postavení žen v zahraniční politice není jen otázkou spravedlnosti, je to také strategie pro dosažení širších cílů míru, bezpečnosti a udržitelného rozvoje.

Seznam použité literatury

- ADALIA, S. A KOL. (2022). How The Feminist Sweden Respond to COVID-19: Feminist Foreign Policy Analysis on Sweden's Development Aid to Uganda. L. Winarni et al. (Eds.): ICoSaPS 2022, ASSEHR 716, s. 150–153.
- ADJEI, M. (2019). Women's participation in peace processes: a review of literature. *Journal of Peace Education*, Vol. 16, s. 138.
- AGENDA FOR HUMANITY (2017). Strategy for Sweden's humanitarian aid provided through the Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) 2017–2020, s. 7 (https://agendaforhumanity.org/sites/default/files/Strategy%20for%20Swedens%20humanitarian%20aid%20provided%20through%20the%20Swedish%20International%20Development%20Cooperation%20Agency%20%28Sida%29%2020172020_0.pdf, 14.04.2024).
- AGGESTAM, K. (2016). Swedish Feminist Foreign Policy in the Making: Ethics, Politics, and Gender. *Ethics and International Affairs*, Vol. 30. No. 3 (<https://www.ethicsandinternationalaffairs.org/journal/swedish-feminist-foreign-policy-in-the-making-ethics-politics-and-gender>, 24.03.2024).
- AGGESTAM, K. – BERGMAN ROSAMOND, A. (2018). Re-politicising the Gender-Security Nexus: Sweden's Feminist Foreign Policy. *European Review of International Studies*, s. 36.
- AGGESTAM, K. – TOWNS, A. (2018). The gender turn in diplomacy: a new research agenda. *International Feminist Journal of Politics*, Vol. 21, No. 1, s. 9.
- AGGESTAM, K. A KOL. (2021). Feminist digital diplomacy and foreign policy change in Sweden. *Place Branding and Public Diplomacy*, s. 316.
- AL-HABOOBI, T. (2022). The Swedish Aid policy in the Last 16 Years Has the changing domestic politics affected it? With focus on SD and the aftermath of 2015-refugee crises, s. 31 (<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1676610/FULLTEXT02>, 14.04.2024).

ALFA, N. (nedatováno). Sweden empowers refugee women and girls (<https://www.unhcr.org/neu/swedish-government/sweden-empowers-refugee-women-and-girls>, 16.03.2024).

ALI, I. A. (2023). Feminist Theorizing in the International Relations Discipline. *Journal of International Women's Studies*, Vol. 25, No. 2, s. 2.

ALKUBATI, M. (2023). Women's Voices in Yemen's Peace Process: Priorities, Recommendations, and Mechanisms for Effective Inclusion. Sanaa Center, 25.01.2023 (<https://sanaacenter.org/publications/main-publications/19400>, 23.03.2024).

ARMS CONTROL ASSOCIATION (2022). The Nuclear Nonproliferation Treaty (NPT) at a Glance, 08.2022 (<https://www.armscontrol.org/factsheets/nptfact>, 07.03.2024).

ARMSTRONG, H. R. (2024). Women in Peace Talks: Lessons Learned from Mali. *Megatrends Afrika* (https://www.swp-berlin.org/assets/afrika/publications/policybrief/MTA_PB23_2024_Armstrong_Women_in_Peace_Talks_Mali_final.pdf, 21.03.2024).

ATT (nedatováno a). Joint Statement (<https://thearmstradetreaty.org/hyper-images/file/Mexico%20and%20Netherlands%20-%20Joint%20Statement%20-%20ATT%20CSP9%20-%20Joint%20Statement%20on%20Gender%20-%20FINAL%20DRAFT/Mexico%20and%20Netherlands%20-%20Joint%20Statement%20-%20ATT%20CSP9%20-%20Joint%20Statement%20on%20Gender%20-%20FINAL%20DRAFT.pdf>, 02.03.2024).

ATT (nedatováno b). Treaty status (<https://thearmstradetreaty.org/treaty-status.html?templateId=209883>, 02.03.2024).

AXELSSON, A. (2020). A Feminist Military? THE Swedish Case: An ideational analysis of the perceptions of security that have shaped the role of the Swedish Armed Forces and their current and future military strategic guidance and defence. Göteborgs Universitet, s. 36

(https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/67693/gupea_2077_67693_1.pdf?sequence=1, 24.03.2024).

BAYNE, E. (2006). Gender Pedagogy in Swedish Pre-Schools: An Overview. *Gender Issues*, Vol. 26, s. 131.

BAZINE, I. (2023). The Role of Democracy in the Selection of Aid Recipients: A Case Study Investigating the Decision-Making Process of the Swedish International Development Cooperation Agency (Sida), s. 24 (<https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/77286/AG2500%20V23%20IB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, 23.02.2024).

BEST DIPLOMATS (2023). The Evolution and Development of Feminist Foreign Policy, 07.12.2023 (<https://www.linkedin.com/pulse/evolution-development-feminist-foreign-policy-bestdiplomats-y8iof/>, 14.04.2024).

BRÄNNSTRÖM, L. – GUNNEFLO, M. (2021). Swedish Foreign Policy Feminisms: Women, Social Democracy and Capitalism. *Australian Feminist Law Journal*, Vol. 47 No. 2, s. 210-225).

BRECHENMACHER, S. (2023). Germany Has a New Feminist Foreign Policy. What Does It Mean in Practice? Carnegie Endowment for International Peace, 08.03.2023 (<https://carnegieendowment.org/2023/03/08/germany-has-new-feminist-foreign-policy.-what-does-it-mean-in-practice-pub-89224>, 23.02.2024).

BROMMESSON, D. (2018). 'Nordicness' in Swedish foreign policy – from mid power internationalism to small state balancing? *Global Affairs*, Vol. 4, No. 4–5, s. 393–395.

BROMMESSON, D. A KOL. (2022). Sweden's Policy of Neutrality: Success Through Flexibility? In: Caroline de la Porte, and others (eds), *Successful Public Policy in the Nordic Countries: Cases, Lessons, Challenges*, s. 278–299.

CAPRIOLI, M. (2004). Feminist IR Theory and Quantitative Methodology: A Critical Analysis. *International Studies Review*, Vol. 6, No. 2, s. 253.

CARLSON, L. (nedatováno). The Metamorphosis of Swedish Discrimination Law, s. 85–97 (<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:305771/FULLTEXT01.pdf>, 12.02.2024).

CENTER FOR PREVENTIVE ACTION (2024a). War in Yemen, 05.03.2024 (<https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-yemen>, 23.03.2024).

CENTER FOR PREVENTIVE ACTION (2024b). Civil war in Myanmar, 20.03.2024 (<https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>, 23.03.2024).

CFPP (2019). How Feminist is the Swedish Feminist Foreign Policy? *Centre for Feminist Foreign Policy*. 12.11.2019 (<https://centreforfeministforeignpolicy.org/2019/11/12/2019-11-11-how-feminist-is-the-swedish-feminist-foreign-policy/>, 24.02.2024).

CFPP (2022). Sweden government's scrapping of Feminist foreign policy is a setback. Center for feminist foreign policy, 25.12.2022 (<https://centreforfeministforeignpolicy.org/2022/12/25/press-release-sweden-government-scrapping-of-feminist-foreign-policy-is-a-setback/>, 18.03.2024).

CHESLER, P – HUGHES, D. M. (2004). Feminism in The 21st Century. *The Washington Post*. 22.02.2004 (<https://www.washingtonpost.com/archive/opinions/2004/02/22/feminism-in-the-21st-century/e6bd1a98-ce85-4e8a-9d6f-2c2f4f681416/>, 25.01.2024).

CHRISTOPHERSON PUH, K. A KOL. (2022). Tackling Legal Impediments to Women's Economic Empowerment. *International Monetary Fund*. Vol. 2022, No. 037, s. 11.

COETZEE, W. S. (2021). Sweden's Weapons Exports Paradox, s. 101 (<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1601244/FULLTEXT01.pdf>, 08.03.2024).

COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS (nedatováno). Women's Participation in Peace Processes (<https://www.cfr.org/womens-participation-in-peace-processes/>, 24.02.2024).

CROUCH, D. (2015). Saudi Arabia recalls ambassador to Sweden as diplomatic row deepens. *The Guardian*, 10.03.2015 (<https://www.theguardian.com/world/2015/mar/10/sweden-tears-up-arms-agreement-with-saudi-arabia-over-blocked-speech>, 23.03.2024).

DAMLA, A. (2020). Feminist Foreign Policy Approaches of the European Union Member States: An Index Proposal. *Sosyal Çalışma Dergisi*, Vo. 4 No. 2, s. 95.

DAO, S. (2023). Challenges to a Coherent Implementation of a Feminist Foreign Policy. Heinrich Böll Stiftung, 22.08.2023 (<https://us.boell.org/en/2023/08/22/challenges-coherent-implementation-feminist-foreign-policy>, 23.03.2023).

DATAPHYTE (2023). #DailyDataCard: Sweden is the highest donor to gender Data Financing, 24.11.2023 (<https://www.dataphyte.com/latest-reports/visualisation/data-card/dailydatacard-sweden-is-the-highest-donor-to-gender-data-financing/>, 13.03.2023).

DCED (nedatováno). Swedish International Development Cooperation Agency (Sida). The Donor Comitee for Enterprise Development (<https://www.enterprise-development.org/agency-strategies-and-coordination/swedish-international-development-cooperation-agency-sida/>, 14.04.2024).

DEVORE, M. (2013). Arms Production in the Global Village: Options for Adapting to Defense-Industrial Globalization. *Security Studies*, Vol. 22, s. 571.

DONORS DELIVERING (2022). Report 2022: Tracking OECD Donor Funding for Sexual and Reproductive Health and Rights, s. 11 (https://donorsdelivering.report/wp-content/uploads/2022/11/DD_Report2022_webversion.pdf, 12.03.2024).

DONOR TRACKER (2021). Sweden develops new strategy for sexual and reproductive health and rights with countries in sub-Saharan Africa, 24.03.2021 (https://donortracker.org/policy_updates?policy=sweden-develops-new-strategy-sexual-and-reproductive-health-and-rights-countries-sub, 12.03.2024)

DOUGLAS, S. (2023). Expert's take: What does the Secretary-General's New Agenda for Peace mean for women? UN Women. 24.10.2023 (<https://www.unwomen.org/en/news-stories/experts-take/2023/10/experts-take-what-does-the-secretary-generals-new-agenda-for-peace-mean-for-women>, 04.02.2024).

DUVANDER, A. Z. – CEDSTRAND, S. (2022). Gender Equal Parental Leave Use in Sweden: The Success of the Reserved Months. *Successful Public Policy in*

the Nordic Countries: Cases, Lessons, Challenges. Oxford University Press, s. 263. Online ISBN: 9780191946714.

DUVANDER, A. Z. – JOHANSSON, M. (2015). Reforms in the Swedish parental leave system and their effects on gender equality. Swedish Social Insurance Inspectorate, s. 5.

EES (nedatováno). The Expert Group for Aid Studies (EBA). European Evaluation Society (<https://europeanevaluation.org/the-expert-group-for-aid-studies-eba/>, 11.04.2024).

EIGE (nedatováno a). What is gender mainstreaming. European Institute for Gender Equality (https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming?language_content_entity=en, 23.01.2024).

EIGE (nedatováno b). Sweden (<https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/countries/sweden>, 23.03.2024).

EIGE (2022). Gender Equality Index of Sweden in 2022 (<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/domain/power/SE>, 24.02.2024).

EMBASSY OF SWEDEN (2020). What is the Drive for Democracy? 18.06.2020 (<https://www.swedenabroad.se/en/embassies/strasbourg-council-of-europe/faq-to-the-embassy/drive-for-democracy/>, 24.03.2024).

EUNPDC (2023). Feminist Foreign Policy and Nuclear Weapons: Contributions and Implications. *Non-Proliferation and Disarmament Papers*, No. 86, s. (https://www.nonproliferation.eu/wp-content/uploads/2023/11/EUNPDC_no-86.pdf, 11.03.2024).

EUROPEAN PARLIAMENT (2015). The Policy on Gender Equality in Sweden, s. 14 ([https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/510011/IPOL_STU\(2015\)510011_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/510011/IPOL_STU(2015)510011_EN.pdf), 16.02.2024).

FINNIGAN, S. (2022). Female Managers and the Gender Wage Gap in Sweden. Jönköping University (<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1671261/FULLTEXT01.pdf>, 24.03.2024).

FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN (2019). Sexual and reproductive health and rights in Sweden 2017 – Results from the population-based survey SRHR2017, 19.06.2024

(<https://www.folkhalsomyndigheten.se/pubreader/pdfview/61789?browserprint=1>, 12.03.2024).

FROMM, U. (2023). Feminist Foreign Policy – a question of definition. 28.03.2023 (<https://www.eurac.edu/en/blogs/eureka/feminist-foreign-policy-a-question-of-definition>, 18:02.2024).

GALE (nedatováno). Women's history: Second Wave Feminism (<https://www.gale.com/primary-sources/womens-studies/collections/second-wave-feminism>, 11.04.2024).

GEORGE, R. A. (2022). Sweden's Feminist Foreign Policy Can't Be Undone. *Foreign Policy*. 18.11.2022 (<https://foreignpolicy.com/2022/11/18/sweden-feminist-foreign-policy-billstrom-gender-equality/>, 09.12.2023).

GLOBAL WOMEN MEDIATORS (nedatováno). A Key Alliance for Implementing the Women, Peace and Security Agenda, s. 40 (<https://www.globalwomenmediators.org/wp-content/uploads/2021/10/Global-Alliance-of-Regional-Women-Mediator-Networks.pdf>, 29.02.2024).

GLOBSEC (2022). Feminist Foreign Policy: Promoting Gender Equality through Diplomacy, 27.07.2022 (<https://www.globsec.org/what-we-do/events/feminist-foreign-policy-promoting-gender-equality-through-diplomacy>, 15.03.2024).

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN (nedatováno a). Sweden's National Action Plan for the implementation of the UN Security Council Resolutions on Women, Peace and Security 2016–2020, s. 9–11 (<http://1325naps.peacewomen.org/wp-content/uploads/2020/12/Sweden-NAP-2016-2020-1.pdf>, 24.02.2024).

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN (nedatováno b). Handbook Sweden's feminist foreign policy, s. 33 (<https://fojo.se/wp-content/uploads/2022/03/handbook-swedens-feminist-foreign-policy.pdf>, 15.03.2024).

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN (2015). Sweden supporting people affected by Syria crisis, 17.12.2015 (<https://www.government.se/articles/2015/12/sweden-supporting-people-affected-by-syrian-crisis/>, 23.03.2024).

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN: MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS (2015). Swedish Foreign Service action plan for feminist foreign policy 2015–2018 including focus areas for 2016, s. 19 (<https://www.peacewomen.org/sites/default/files/action-plan-feminist-foreign-policy-2015-2018.pdf>, 21.02.2024).

GOVERNMENT OFFICES OF SWEDEN: MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS (2018). Handbook: Sweden's feminist foreign policy, s. 9 (https://www.swedenabroad.se/globalassets/ambassador/zimbabwe-harare/documents/handbook_swedens-feminist-foreign-policy.pdf, 24.01.2024).

GOVERNMENT OF THE NETHERLANDS (2022). Feminist foreign policy explained. 18.11.2022 (<https://www.government.nl/latest/news/2022/11/18/feminist-foreign-policy-netherlands>, 05.02.2024).

GUNNARSSON, Å A KOL. (2023). Sweden: From proactive policies to anti-discrimination law, s. 19, 06.11.2023 (<https://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1809758/FULLTEXT01.pdf>, 21.03.2024).

GUNDELLI, S. (2023). Paving the Path: Empowering Women in Male-Dominated Industries. LinkedIn, 19.06.2023 (<https://www.linkedin.com/pulse/paving-path-empowering-women-male-dominated-srini-gundelli/>, 21.03.2024).

GWL TEAM (2023). 5 Female Tech Entrepreneurs Driving Sweden's Tech Transformation. The Global Women Leader, 07.12.2023 (<https://www.theglobalwomanleader.com/viewpoint/entrepreneur/5-female-tech-entrepreneurs-driving-sweden-s-tech-transformation-nwid-1364.html>, 21.03.2024).

HAGEN, A. (2017). Gender equality is one of the cornerstones of Swedish society. Dezeen, 18.12.2017 (<https://www.dezeen.com/2017/12/18/we-cannot-truly-serve->

our-diverse-communities-if-we-ourselves-do-not-reflect-this-diversity/,
24.03.2024).

HEDWALL, M. (2017). The Swedish government proposes stricter rules on
weapon export. *Sanctions News*, 03.11.2017
([https://sanctionsnews.bakermckenzie.com/the-swedish-government-proposes-
stricter-rules-on-weapon-export/](https://sanctionsnews.bakermckenzie.com/the-swedish-government-proposes-stricter-rules-on-weapon-export/), 23.03.2024)

HENDRICKS, CH. (2023). What does a feminist foreign policy mean for building
peace? Friedrich Ebert Stiftung. 20.12.2023 ([https://www.fes.de/en/shaping-a-
just-world/peace-and-security/article-in-peace-and-security/how-feminist-
foreign-policy-approaches-could-transform-peacebuilding](https://www.fes.de/en/shaping-a-just-world/peace-and-security/article-in-peace-and-security/how-feminist-foreign-policy-approaches-could-transform-peacebuilding), 05.02.2024).

HILL, J. (nedatováno). Fact check: Post detailing 9 things women couldn't do
before 1971 is mostly right. *USA Today*
([https://eu.usatoday.com/story/news/factcheck/2020/10/28/fact-check-9-things-
women-couldnt-do-1971-mostly-right/3677101001/](https://eu.usatoday.com/story/news/factcheck/2020/10/28/fact-check-9-things-women-couldnt-do-1971-mostly-right/3677101001/), 11.04.2024).

HUDSON, C. A KOL. (2023). Integrating the Immigrant the Swedish Way?
Understandings of Citizenship and Integration in Swedish Local Civic Integration
Projects. *Journal of Intercultural Studies*, Vol. 44, No. 4, s. 560.

HUMAN RIGHTS CAREERS (nedatováno). Second-Wave Feminism: History,
Main Ideas, Impact ([https://www.humanrightscareers.com/issues/second-wave-
feminism-history-main-ideas-impact/](https://www.humanrightscareers.com/issues/second-wave-feminism-history-main-ideas-impact/), 24.01.2024).

HUMAN SECURITY COURSE (nedatováno). Human Security Policies
([https://humansecuritycourse.info/module-2-human-security-in-practice/human-
security-policies/](https://humansecuritycourse.info/module-2-human-security-in-practice/human-security-policies/), 14.04.2024).

ICAN (nedatováno). Sweden. *The International Campaign to Abolish Nuclear
Weapons* (<https://www.icanw.org/sweden>, 07.03.2024).

ICAN (2019). A big step backwards: Why Sweden's decision not to sign TPNW
damages its reputation as a leader on disarmament. *The International Campaign
to Abolish Nuclear Weapons*, 19.06.2019
([https://www.icanw.org/a_big_step_backwards_why_sweden_s_decision_not_to
_sign_tpnw_damages_its_reputation_as_a_leader_on_disarmament](https://www.icanw.org/a_big_step_backwards_why_sweden_s_decision_not_to_sign_tpnw_damages_its_reputation_as_a_leader_on_disarmament), 07.03.2024).

ICAN (2023). NPT PrepCom failure underscores importance of TPNW 2MSP. *The International Campaign to Abolish Nuclear Weapons* (https://www.icanw.org/npt_failure_underscores_importance_of_tpnw_2msp, 07.03.2024).

ICRW (2020). What Would a Feminist Foreign Policy Mean for Sexual and Reproductive Health and Rights? International Center for Research on Women. 12.2020 (https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2020/12/What-Would-a-Feminist-Foreign-Foreign-Policy-Mean-for-SRHR_Dec.2020_ICRW.pdf, 05.02.2024).

IHRC (2018). Nuclear Umbrella Arrangements and the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. *International Human Rights Clinic*, 06.2018 (http://hrp.law.harvard.edu/wp-content/uploads/2018/06/Nuclear_Umbrella_Arrangements_Treaty_Prohibition.pdf, 07.03.2024).

ILIJADOU, A. N. A KOL. (2019). The Uppsala–Stockholm Assisted Reproductive Techniques (UppStART) study. *BMJ Open*. Vol. 8. No. 2.

ILO (2022). Sweden and the ILO renew their partnership. 21.04.2022 (https://www.ilo.org/pardev/donors/sweden/WCMS_842816/lang--en/index.htm, 24.03.2024).

IPINST (2023). The Role of Women’s Organizations in Combatting Gender-Based Violence in Conflict-Affected Contexts, *International Peace Institute*, 25.10.2023 (<https://www.ipinst.org/2023/10/womens-organizations-in-combatting-gender-based-violence-in-conflict-affected-contexts#10>, 13.03.2024).

IRWIN, R. (2019a). Sweden’s engagement in global health: a historical review. *Global Health*, Vol. 15, No. 79.

IRWIN, R. (2019b). Lessons from Sweden’s feminist foreign policy for global health. *The Lancet*. Vol. 393, s. e27.

JACKSON, A. (2014). Peace-loving Sweden and Switzerland are among top arms exporters per capita in the world. *The World*, s. 5-18, 23.05.2014 (<https://theworld.org/stories/2014-05-23/peace-loving-sweden-and-switzerland-are-among-top-arms-exporters-capita-world>, 08.03.2024).

- JAZIERSKA, K. (2022). Incredibly loud and extremely silent: Feminist foreign policy on Twitter. *NISA*, Vol. 57, No. 1.
- JOHANSSON, A. K. (2018). What About Sweden's Feminist Foreign Policy? Vpices from around the world, s. 7 (https://www.palmecenter.se/wp-content/uploads/2018/06/REPORT_Swe_FemForeign_Policy_Palmecenter_2018.pdf, 18.03.2024).
- KÄPPELI, A. – CALLEJA, R. (2022). The End of an Aid Superpower? What to Make of Sweden's New Development Policy, 04.11.2022 (<https://www.cgdev.org/blog/end-aid-superpower-what-make-swedens-new-development-policy>, 14.04.2024).
- KOMMERSKOLLEGIUM (2020). Trade and Gender Equality: The role of trade policy (<https://www.kommerskollegium.se/globalassets/publikationer/rapporter/2020/trade-and-gender-equality.pdf>, 23.03.2024).
- KOUVO, S. (2019). A Challenging Agenda for Troubled Times: The Swedish Feminist Foreign Policy. *Retfærd*, Nr. 4, s. 74.
- KRISTIANSEN, H. (2021). The double standard in Swedish arms exports. FUF The Swedish Development Forum, 03.03.2021 (<https://fuf.se/en/magasin/dubbelmoralen-inom-svensk-vapenexport/>, 23.03.2024).
- KUZULU, E. A KOL. (2021). Acknowledging and Overcoming Gender Wage Gap in the European Union: A Close Examination of Sweden and France. *Third Sector Social Economic Review*. Vol. 54, No. 2, s. 1211–1215.
- LANDTBLOM, N. (2014). Swedish Arms Export: An Evaluation from an Ethical and Human Rights Point of View, s. 18 (<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:725198/FULLTEXT01.pdf>, 08.03.2024).
- LANE, L. - JORDANSSON, B. (2020). How Gender Equal Is Sweden? An Analysis of the Shift in Focus under Neoliberalism. *Council for Social Development*, Vol. 50, No. 1.
- LIBRARY OF CONGRESS (nedatováno). Women's Suffrage in the Progressive Era (<https://www.loc.gov/classroom-materials/united-states-history-primary->

source-timeline/progressive-era-to-new-era-1900-1929/womens-suffrage-in-progressive-era/, 23.01.2024).

LINDE, A. (2019). Sweden's feminist foreign policy. *Government Communication* 2019/20:17, s. 23.

LITMARCK, S. A KOL. (2018). Negotiating Parenting Support: Welfare Politics in Sweden between the 1960s and the 2000s. *Social Policy and Society*, Vol. 17, No. 3, s. 2–12.

LOBOS POBLETE, S. (2018). Swedish Feminist Foreign Policy: How can a feminist approach to foreign policy be understood? s. 6 (<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=8942629&fileOId=8942635>, 21.02.2024).

MADHAV THAKUR, S. A KOL. (2003). Sweden's Welfare State: Can the Bumblebee Keep Flying? *International Monetary Fund*, s. 2.

MADZIMA, T. (2013). The effects of conflict are felt hardest by women and children. *Peace Insight*. 10.05.2023 (<https://www.peaceinsight.org/en/articles/effects-conflict-women-children/?location=&theme=women-peace-security>, 05.02.2024).

MALMQUIST, A. (2020). Life Finds a Way: Young Adults With Lesbian Mothers Reflect on Their Childhood Prior to Legal Recognition of Same-Sex Parents in Sweden. *Frontier in Psychology*. Vol. 11.

MARKHAM, S. (2022). Why a Focus on Gender Increases National Security. *Lawfare Media*. 05.05.2022 (<https://www.lawfaremedia.org/article/why-focus-gender-increases-national-security>, 23.01.2024).

MAZURANA, D – MAXWELL, D. (2016). Sweden's Feminist Foreign Policy: Implications for Humanitarian Response, S. 17 (https://www.researchgate.net/profile/Dyan-Mazurana-2/publication/295912102_Sweden's_Feminist_Foreign_Policy_Implications_for_Humanitarian_Response/links/56d064da08ae4d8d64a38851/Swedens-Feminist-Foreign-Policy-Implications-for-Humanitarian-Response.pdf, 21.02.2024).

MILLER, S. (2013). *Recognising Men's Violence as Political: An Analysis of the Swedish Feminist Movement and Its Interaction with the State*. Lund University, s. 14.

NATIONAL ARCHIVES (nedatováno). United Nations Charter (1945) (<https://www.archives.gov/milestone-documents/united-nations-charter>, 24.01.2024).

NORDIC WOMEN MEDIATORS (nedatováno). Nordic Women Mediators (<https://www.nordicwomenmediators.org/>, 29.02.2024).

NTI (2022). NPT: Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), 14.10.2022 (<https://www.nti.org/education-center/treaties-and-regimes/treaty-on-the-non-proliferation-of-nuclear-weapons/>, 07.03.2024).

NTI (2024). Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW), 22.02.2024 (<https://www.nti.org/education-center/treaties-and-regimes/treaty-on-the-prohibition-of-nuclear-weapons/>, 07.03.2024).

OECD (nedatováno). Measuring distance to the SDG targets – Sweden (<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/dd04ef53-en/index.html?itemId=/content/component/dd04ef53-en>, 14.04.2024).

OECD (2019). OECD Development Co-operation Peer Reviews: Sweden 2019: Chapter 2. Sweden's policy vision and framework. Chapter 7. Sweden's humanitarian assistance (<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/6331ff61-en/index.html?itemId=/content/component/6331ff61-en>, 23.03.2024).

OECD (2023). Sweden, in *Development Co-operation Profiles*, OECD Publishing, Paris (<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/8a6be3b3-en/index.html?itemId=/content/component/8a6be3b3-en>, 14.04.2024).

OHCHR (2021). Experts of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women commend Sweden's work on gender equality worldwide, ask about gender-based violence and multiple discrimination, 22.10.2021 (<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2021/10/experts-committee-elimination-discrimination-against-women-commend-swedens>, 13.03.2024).

OSCE (2018). SWEDEN: GENERAL ELECTIONS 9 September 2018. ODIHR NEEDS. ASSESSMENT MISSION REPORT 15 – 17 May 2018, s. 8 (<https://www.osce.org/files/f/documents/8/2/383934.pdf>, 24.03.2024).

OLSSON, L. – GIZELIS, T. I. (nedatováno). An introduction to Resolution 1325: Measuring progress and impact (https://fba.se/contentassets/692e74c7fc95456db35af18f9c9e38ea/9781138800021_intro.pdf, 11.04.2024).

PAPAGIOTI, F. (2023). The Feminist Foreign Policy Index: A Quantitative Evaluation of Feminist Commitments. International Center for Research on Women, s. 20 (<https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2023/05/FFP-Index.pdf>, 23.02.2024).

PATNAIK, P. (2020). Feminist Foreign Policy and COVID-19. *The Global Health*, 20.05.2020 (<https://www.thinkglobalhealth.org/article/feminist-foreign-policy-and-covid-19>, 18.03.2024).

PERSBO, A. (2021). Weapons of Mass Debate - Sweden Between Armed Neutrality and a Nuclear Umbrella, *Institut Montaigne*, 01.07.2021 (<https://www.institutmontaigne.org/en/expressions/weapons-mass-debate-sweden-between-armed-neutrality-and-nuclear-umbrella>, 07.03.2024).

PRIO (2021). Sweden as an Elected Member of the UN Security Council: Promoting Women, Peace and Security as Core Council Business, 2017–18, s. 20 (<https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1588715/FULLTEXT01.pdf>, 24.03.2024).

RAMPTON, M. (2015). Four Waves of Feminism. Pacific University Oregon. 25.10.2015 (<https://www.pacificu.edu/magazine/four-waves-feminism>, 23.01.2024).

REMINY-ELIZOR, S. akol. (2023). Feminist foreign policy to achieve the Sustainable Development Goals. *Institut du genre en géopolitique* (<https://igg-geo.org/wp-content/uploads/2023/04/Gender-in-Geopolitics-Institute-Feminist-foreign-policy-to-achieve-the-Sustainable-Development-Goals.pdf>, 26.01.2024).

RESOLUTION 1325 (2000). Resolution 1325 (2000): Adopted by the Security Council at its 4213th meeting, on 31 October 2000

(https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SC_ResolutionWomenPeaceSecurity_SRES1325%282000%29%28english_0.pdf, 24.01.2024).

ROSENGREN, E. (2020). Gendering Nuclear Disarmament: Identity and Disarmament in Sweden during the Cold War, s. 92 (<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1457572/FULLTEXT01.pdf>, 07.03.2024).

SCHÄFEERHOFF, M. (nedatováno). Funding for sexual and reproductive health and rights in low- and middle-income countries: threats, outlook and opportunities, s. 6.

SCHEYER, V - KUMSKOVA, M. (2019). Feminist Foreign Policy: A fine line between „adding women“ and pursuing a feminist agenda. *Journal of International Affairs*, Vol. 72, No. 2, s. 59.

SDGS UN (nedatováno). Drive for Democracy (<https://sdgs.un.org/partnerships/drive-democracy>, 16.03.2024).

SIDA (2015a). Preventing and Responding to Gender-Based Violence: Expressions and Strategies, s. 6–16 (<https://cdn.sida.se/publications/files/sida61848en-preventing-and-responding-to-gender-based-violence-expressions-and-strategies.pdf>, 13.03.2024).

SIDA (2015b). Supporting Women's Economic Empowerment: Scope for Sida's Engagement (<https://cdn.sida.se/publications/files/sida61849en-supporting-womens-economic-empowerment-scope-for-sidas-engagement.pdf>, 20.03.2024).

SIDA (2020). Sweden's Development Assistance for Health 2019, 08.05.2020 (https://cdn.sida.se/app/uploads/2021/01/19131352/Swedens-development-assistance-for-health-2019_english.pdf, 12.03.2024).

SIDA (2021). Annual Conference - Swedish Platform for Global SRHR Issues, 10-11 May (https://training.sida.se/SPF/activities/activitydetails_ext.aspx?inapp=1&id=83, 12.03.2024).

SIDA (2023). Sida's work in Myanmar. 12.05.2023 (<https://www.sida.se/en/sidas-international-work/countries-and-regions/myanmar>, 23.03.2024).

SILANDER, C. (2023). Gender equality in Swedish academia: unpacking the toolbox. *Journal of Praxis in Higher Education*, Vol. 5, No. 1, s. 47.

- SIPRI (2022). Balancing the Three Pillars of the NPT: How can Promoting Peaceful Uses Help? *Stockholm International Peace Research Institute*, 05.2022 (<https://www.sipri.org/publications/2022/eu-non-proliferation-and-disarmament-papers/balancing-three-pillars-npt-how-can-promoting-peaceful-uses-help>, 07.03.2024).
- SLUGA, G. (2023). What Do We Learn about War and Peace from Women International Thinkers? *Global Studies Quarterly*, Vol. 3, s. 2.
- SOU (2005). Makt att forma samhället och sitt eget liv - jämställdhetspolitiken mot nya mål
(Moc utvářet společnost a vlastní život - politika rovnosti žen a mužů směrem k novým cílům). Regeringskansliet 02.04.2015 (<https://www.regeringen.se/contentassets/b46b81ff8ea142fcb535f70d3919d696/makt-att-forma-samhallet-och-sitt-eget-liv-kapitel-6-9-del-2-av-4-sou-200566/>, 02.02.2024).
- SOWA, T. (2018). In my view: Are feminist foreign policies translating to real action? OECD Library (<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/337d6469-en/index.html?itemId=/content/component/337d6469-en>, 26.01.2024).
- SUNDSTRÖM, M. R. (2022). Sweden's feminist foreign policy in national newspapers in EU member states (2014–2020): Media logic or political logic? *European Journal of Communication*. Vol. 38, No. 2.
- SUNDSTRÖM, M. R. A KOL. (2021). Spreading a norm-based policy? Sweden's Feminist Foreign Policy in international media. *Contemporary Politics*, Vol. 27, No. 4, s. 440.
- SUNDSTRÖM, M. R. – ELGSTRÖM, O. (2019). Praise or critique? Sweden's feminist foreign policy in the eyes of its fellow EU members. *European Politics and Society*, Vol. 21, No. 4, s. 423.
- SVENSSON, E. M. – GUNNARSSON, Å (2012). Gender Equality in the Swedish Welfare State. *feminists@law*, Vol 2, No 1 (<https://journals.kent.ac.uk/index.php/feministsatlaw/article/view/51/160>, 12.02.2024).

SWEDISH GENDER EQUALITY AGENCY (2022). Sub-Goal 1: Even Distribution of Power and Influence, 07.01.2022 (<https://swedishgenderequalityagency.se/gender-equality-in-sweden/sub-goal-1-even-distribution-of-power-and-influence/>, 24.03.2024).

SWEDISH INSTITUTE (nedatováno). She Entrepreneurs (<https://si.se/en/apply/si-leadership-programmes/she-entrepreneurs/>, 21.03.2024).

TAYLOR, B. (1999). Feminism and the Enlightenment 1650-1850. *History Workshop Journal*, No. 47, s. 266.

TEPE, F. F. (2005). An Introduction to the Swedish Welfare State. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol. 4, No. 7, s. 267.

THE KVINNA TILL KVINNA FOUNDATION (nedatováno a). Our funding (<https://kvinnatillkvinna.org/our-funding/>, 12.03.2024).

THE KVINNA TILL KVINNA FOUNDATION (nedatováno b). Sexual and reproductive health and rights (SRHR) (<https://kvinnatillkvinna.org/about-us/what-we-do/srhr/>, 12.03.2024).

THE KVINNA TILL KVINNA FOUNDATION (nedatováno c). The International Training Programme (<https://kvinnatillkvinna.org/about-us/what-we-do/itp/>, 13.03.2024).

THE KVINNA TILL KVINNA FOUNDATION (2023). Making Feminist Foreign Policy a Reality: POLICY BRIEF Experiences and Lessons Learned from one of Sweden's Largest Women's Rights Organisations, s. 4-6 (<https://kvinnatillkvinna.org/wp-content/uploads/2023/05/The-Kvinna-till-Kvinna-Foundation-Making-Feminist-Foreign-Policy-A-Reality.pdf>, 19.02.2024).

THE SWEDISH WOMEN'S LOBBY (2015). Living Up to CEDAW – What Does Sweden Need to Do? S. 4–11.

THOMPSON, L. A KOL. (2021). Defining Feminist Foreign Policy: A 2021 Update. ICRW, s. 4 (<https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2021/09/Defining-Feminist-Foreign-Policy-2021-Update.pdf>, 21.02.2024).

THOURSIE, A. – WADENSJÖ, E. (1996). Labour Market Studies: Sweden. The Swedish Institute for Social Research and ECOTEC Research and Consulting Ltd.

Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1997, s. 18.

THOMPSON L. – AHMED, S. – KHOKAR, T. (2021). Defining Feminist Foreign Policy: A 2021 Update. *International Center for Research on Women* (https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2022/01/FFP-2021Update_v4.pdf, 25.01.2024).

THOMPSON L. – CLEMENT, R. (2019). Defining Feminist Foreign Policy. *International Center for Research on Women*, s. 7 (https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2019/04/ICRW_DefiningFeministForeignPolicy_Brief_Revised_v5_WebReady.pdf, 31.01.2024).

THUNBERG, J. K. – ABRAHAM, W. (2021). Week 13: Now Sweden and the rest of the world must stop the violence in Myanmar. FUF The Swedish Development Forum, 06.04.2021 (<https://fuf.se/en/magasin/vecka-13-nu-maste-sverige-och-resten-av-varlden-fa-stopp-pa-valdet-i-myanmar/>, 23.03.2024).

TIRADO, V. A KOL. (2023). Knowledge of the abortion law and key legal issues of sexual and reproductive health and rights among recently arrived migrants in Sweden: a cross-sectional survey. *TMC Public Health*, Vol. 23, No. 551, s. 2.

TOWNS, A. (2002). Paradoxes of (In)Equality: Something is Rotten in the Gender Equal State of Sweden. *Cooperation and Conflict*, Vol. 37, No. 2, s. 157–178.

TOWNS, A. A KOL. (2023). More Than a Label, Less Than a Revolution: Sweden's Feminist Foreign Policy. Report 2023:02 to The Expert Group for Aid Studies (EBA), s. 17–32 (<https://hv.diva-portal.org/smash/get/diva2:1814307/FULLTEXT01.pdf>, 19.02.2024).

TURNER, C. (2020). 'Soft ways of doing hard things': women mediators and the question of gender in mediation. *Peacebuilding*, Vol. 8, No. 4, s. 383.

UN (nedatováno a). World Conference of the United Nations Decade for Women: 14–30 July 1980, Copenhagen, Denmark (<https://www.un.org/en/conferences/women/copenhagen1980>, 24.01.2024).

UN (nedatováno b). Women's Experiences in the South Sudan Peace Process 2013–2018

(<https://www.un.org/shestandsforpeace/sites/www.un.org/shestandsforpeace/files/womens-experiences-in-the-south-sudan-peace-process.pdf>, 21.03.2024).

UN (nedatováno c). Disarmament (<https://www.un.org/en/global-issues/disarmament>, 23.03.2024).

UN (nedatováno d). ILO: International Labour Organization (<https://www.un.org/youthenvoy/2013/08/ilo-international-labour-organization/>, 24.03.2023).

UN (2023). Feminist Diplomacy Shifts Mindset ‘Away from Confrontation, towards Dialogue, Engagement, Cooperation, Peace’, Underlines Deputy Secretary-General, 20.10.2023 (<https://press.un.org/en/2023/dsgsm1875.doc.htm>, 14.04.2024).

UNDP (nedatováno). Gender equality: Gender equality and democratic governance (<https://www.undp.org/eurasia/our-focus/gender-equality/gender-equality-and-democratic-governance>, 15.02.2024).

UNDP (2020). The experience of Sweden in the fight against gender-based violence and shelter work, 30.11.2020 (<https://www.undp.org/uzbekistan/news/experience-sweden-fight-against-gender-based-violence-and-shelter-work>, 13.03.2024).

UNESCO (2018). UNESCO and Sweden highlight sexuality education as a catalyst for development, 09.02.2018 (<https://www.unesco.org/en/articles/unesco-and-sweden-highlight-sexuality-education-catalyst-development>, 12.03.2024).

UNESCO (2019). Sweden scales up its flexible funding to UNESCO’s education programmes. 15.11.2019 (<https://www.unesco.org/en/articles/sweden-scales-its-flexible-funding-unescos-education-programmes?hub=701>, 24.03.2024).

UNHCR (nedatováno a). Yemen Humanitarian Crisis (<https://www.unrefugees.org/emergencies/yemen/>, 16.03.2024).

UNHCR (nedatováno b). Sweden (<https://reporting.unhcr.org/donors/sweden>, 14.04.2024).

UNHCR (2023). Nine years on – Swedish help has been vital in aiding the people of Yemen, 26.04.2023 (<https://www.unhcr.org/neu/98201-nine-years-on-swedish-help-has-been-vital-in-aiding-the-people-of-yemen.html>, 16.03.2024).

UN HUMAN RIGHTS (2023). Sexual and reproductive rights should be respected, particularly in situations of crisis, UN experts say. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. 25.09.2023 (<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/09/sexual-and-reproductive-rights-should-be-respected-particularly-situations>, 05.02.2024).

UNICEF (nedatováno). Sweden (<https://www.unicef.org/partnerships/sweden>, 24.03.2024).

UNIVERSITY EUROPEAN INSTITUTE (nedatováno). Fact Sheet on Sweden (<https://blogs.eui.eu/genderquotas/wp-content/uploads/sites/24/2015/03/Executive-summary-Sweden-Freidenvall1.pdf>, 09.04.2024).

UNSC (2015). Report of the Secretary-General on women and peace and security, s. 5 (<https://digitallibrary.un.org/record/806086>, 01.03.2024).

UN WOMEN (nedatováno a). SDG 5: Achieve gender equality and empower all women and girls (<https://www.unwomen.org/en/node/36060>, 26.01.2024).

UN WOMEN (nedatováno b). Gender Responsive Approaches to Foreign Policy and the 2030 Agenda: Feminist Foreign Policies, s. 8 (<https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-09/gender-responsive-approaches-to-foreign-policy-and-the-2030-agenda-feminist-foreign-policies-en.pdf>, 15.03.2024).

UN WOMEN (nedatováno c). Feminist Foreign Policies: An Introduction (https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-09/Brief-Feminist-foreign-policies-en_0.pdf, 16.03.2024).

UN WOMEN (nedatováno d). Sweden vows that all national policies, budgets and international aid will contribute to gender equality (updated) (<https://www.unwomen.org/en/get-involved/step-it-up/commitments/sweden>, 23.03.2024).

UN WOMEN (nedatováno e). Streamlining the Global Path to Gender Equality: The Role of Feminist Foreign Policy, s. 4 (https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2023-07/streamlining_the_global_path_to_gender_equality.pdf, 24.03.2024).

UN WOMEN (2015). Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing The Peace: A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council resolution 1325, s. 45 (https://www.un.org/peacebuilding/sites/www.un.org.peacebuilding/files/documents/globalstudywps_en_web.pdf, 24.02.2024).

UN WOMEN (2019). Increasing Women's Participation in Mediation Processes: What Roles for the United Nations, Regional Organizations and Member States? 3. –4.12.2019 (<https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2021/Increasing-womens-participation-in-mediation-processes-en.pdf>, 24.02.2024).

UN WOMEN (2022a). Project brief: Advancing Gender Equality and Women's Leadership in Political and Business Life Project (<https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/02/project-brief-advancing-gender-equality-and-womens-leadership-in-political-and-business-life-project>, 16.03.2024).

UN WOMEN (2022b). UNW/2022/003, Women in development – Sweden, 11.05.2022 (<https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-12/ba-77-243-submission-sweden-en.pdf>, 21.03.2024).

UN WOMEN (2023a). Facts and figures: Women, peace, and security, 23.10.2023 (<https://www.unwomen.org/en/what-we-do/peace-and-security/facts-and-figures>, 24.02.2024).

UN WOMEN (2023b). Spotlight Initiative programme helps Ugandan survivors of gender-based violence advocate for their rights, 25.11.2023 (<https://www.unwomen.org/en/news-stories/feature-story/2023/11/spotlight-initiative-programme-helps-ugandan-survivors-of-gender-based-violence-advocate-for-their-rights>, 16.03.2024).

UN WOMEN (2023c). What is gender-responsive budgeting? 13.11.2023 (<https://www.unwomen.org/en/news-stories/explainer/2023/11/what-is-gender-responsive-budgeting>, 24.03.2024).

USIP (nedatováno). What is UNSCR 1325? An Explanation of the Landmark Resolution on Women, Peace and Security. United States Institute of Peace (https://www.usip.org/gender_peacebuilding/about_UNSCR_1325, 23.01.2024).

VERGINELLA, M. (2020). What is the role of women in post-war times? European Research Council. 25.11.2020 (<https://erc.europa.eu/projects-statistics/science-stories/what-role-women-post-war-times>, 23.01.2024).

WALFRIDSSON, H. (2022). Sweden's New Government Abandons Feminist Foreign Policy: Policy Reversal Is a Step in the Wrong Direction. *Human Rights Watch*. 31.10.2022 (<https://www.hrw.org/news/2022/10/31/swedens-new-government-abandons-feminist-foreign-policy>, 20.01.2024).

WALFRIDSSON, H. (2023). The Rise and Fall of the First Feminist Foreign Policy: Understanding Sweden's Unprecedented Policy Approach Between 2014–2022 and the Role of Norm Entrepreneurship. Malmö University, s. 1–55 (<https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1764670/FULLTEXT01.pdf>, 11.12.2023).

WALLSTRÖM, M. (2016). Syria's peace talks need more women at the table. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2016/mar/08/syrias-peace-talks-need-more-women-at-the-table>, 16.03.2024).

WEARING, D. (2015). Sweden's stopped selling arms to Saudi Arabia. Why can't the UK follow suit? *The Guardian*, 12.03.2015 (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/mar/12/sweden-stopped-selling-arms-to-saudi-arabia>, 23.03.2024).

WHO (nedatováno). Government of Sweden and four UN agencies announce new Joint Programme to boost efforts to achieve universal access to sexual and reproductive health and to end AIDS (<https://www.afro.who.int/media-centre/statements-commentaries/government-sweden-and-four-un-agencies-announce-new-joint>, 24.03.2024).

WHO (2023). Sweden to invest additional \$42 million to improve sexual and reproductive health in East and Southern Africa. 22.06.2023

(<https://www.afro.who.int/news/sweden-invest-additional-42-million-improve-sexual-and-reproductive-health-east-and-southern>, 12.03.2024).

WILPF (nedatováno). WILPF Through the Years (https://www.wilpf.org/about-us/history/?_gl=1*280lvz*_up*MQ..*_ga*MTQ1NzIwODE3NS4xNzA2MDIzMTcz*_ga_M0METNSX3T*MTcwNjAyMzE3Mi4xLjAuMTcwNjAyMzE3Mi4wLjAuMA..*_ga_F02L4N7KKH*MTcwNjAyMzE3Mi4xLjAuMTcwNjAyMzE3Mi4wLjAuMA..), 23.01.2024).

WINQVIST, M. (2022). What Germany can learn from Sweden's Feminist Foreign Policy, 23.08.2022 (<http://blog.venro.org/what-germany-can-learn-from-swedens-feminist-foreign-policy/>), 23.04.2024).

WOOLCOTT, P. (2013). Arms Trade Treaty, 02.04.2013 (<https://legal.un.org/avl/ha/att/att.html>), 02.03.2024).

ZACHOVÁ, A. (2019). Feministická zahraniční politika? V Česku vysmívané téma, ve Švédsku či Kanadě realita. Euractiv.cz, 06.12.2019 (<https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/feministicka-zahranicni-politika-v-cesku-vysmivane-tema-ve-svedsku-ci-kanade-realita/>), 14.04.2024).

ZAN, H. H. (2023). Swedish Arms Exported to Myanmar via India Despite EU Embargo: JFM. The Irrawaddy, 21.06.2023 (<https://www.irrawaddy.com/news/burma/swedish-arms-exported-to-myanmar-via-india-despite-eu-embargo-jfm.html>), 24.03.2024).

ZHUKOVA, E. (2023a). A Struggle for Hegemonic Feminisation in Six Feminist Foreign Policies Or, How Social Hierarchies Work in World Politics. *Millenium*, Vol. 51, No. 3, s. 845.

ZHUKOVA, E. (2023b). Postcolonial Logic and Silences in Strategic Narratives: Sweden's Feminist Foreign Policy in Conflict-Affected States, Vol. 37, No. 1, s. 16–18.

ZHUKOVA, E. A KOL. (2021). Feminist foreign policies (FFPs) as strategic narratives: Norm translation in Sweden, Canada, France, and Mexico. *Review of International Studies*, Vol. 48, No. 1, s. 205.

ZILLA, C. (2022). Feminist Foreign Policy: Concepts, core components and controversies. *SWP Comment*, No. 48.

Resumé

This master thesis explores the tools, methods, and impacts of Swedish feminist foreign policy. This innovative approach aims to integrate gender aspects into all areas of foreign activity, embodying a broader trend towards incorporating gender equality issues into global processes. Sweden has prioritised gender equality in its international agenda, reflecting its commitment to progressive political values. The thesis aims to analyse how Sweden incorporates feminist principles into its foreign policy and to answer the key research question of the global impacts of Swedish feminist foreign policy. Drawing on the development and history of the feminist movement, adopting such a focused foreign policy is not a sudden phenomenon but the result of long-term social and political changes within Swedish society and globally. This thesis examines the political transformations that significantly influenced the formation and direction of Swedish feminist foreign policy. It offers an in-depth analysis of its principles, tools, and global effects, contributing to understanding feminism's role in shaping a more equitable international political landscape.

In conclusion, this thesis has examined the multifaceted impacts and mechanisms of Sweden's feminist foreign policy, demonstrating how gender equality is an ethical imperative and a cornerstone of international diplomacy and security. By integrating gender considerations into all facets of its foreign affairs, Sweden has set a precedent for global gender advocacy, highlighting the transformative potential of feminist principles in enhancing peace, security, and human rights worldwide. Despite the challenges and complexities in implementing such a policy, the Swedish example provides a valuable blueprint for other nations to consider gender equality integral to diplomatic engagement and international policy-making, urging a broader adoption of feminist approaches to address global challenges more effectively and equitably.